

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

AİLE VE TÜKETİCİ HİZMETLERİ

**KONUT TEMİZLİĞİ
814EH0036**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	5
1. TEMİZLİK	5
1.1. Temizlik Kavramları	5
1.2. Temizliğin Sınıflandırılması	6
1.2.1. Fiziksel Temizlik	6
1.2.2. Kimyasal Temizlik	6
1.2.3. Bakteriyolojik Temizlik	6
1.2.4. Osmolojik Temizlik	6
1.2.5. Entomolojik Temizlik	6
1.3. Zamana Göre Temizlik Çeşitleri	7
1.3.1. Günlük Temizlik	7
1.3.2. Haftalık Temizlik	7
1.3.3. Aylık Temizlik	7
1.3.4. Mevsimlik Temizlik	8
1.3.5. Olağanüstü Temizlik	8
1.4. Temizlik Yapma	8
1.4.1. Ortamın Havalandırılması	8
1.4.2. Süpürme	8
1.4.3. Toz Alma	9
1.4.4. Cam Temizliği	10
1.4.5. Kapı Temizliği	10
1.4.6. Duvar Temizliği	10
1.4.7. Yer Temizliği	10
1.4.8. Mobilya Temizliği	11
1.4.9. Aksesuar Temizliği	12
1.5. Temizlik Programı Hazırlama	13
UYGULAMA FAALİYETİ.....	14
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	15
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	18
2. KONUT ALANLARININ TEMİZLİĞİ VE DÜZENLENMESİ	18
2.1. Yaşam Alanlarının Temizliği ve Düzenlenmesi	18
2.1.1. Oturma Bölümü	18
2.1.2. Konutun Yemek Yeme Bölümü	20
2.1.3. Konutun Sohbet Bölümü	20
2.1.5. Konutun Müzik İçin Ayrılan Bölümü	21
2.1.6. Konutun Oyun Bölümü	21
2.2. Yatak Odalarının Temizliği ve Düzenlenmesi	22
2.3. Mutfak Temizliği ve Düzenlenmesi	24
2.3.1. Mutfakta Büyük Elektrikli Ev Araçlarının Temizliği	24
2.3.2. Mutfaktaki Küçük Elektrikli Ev Araçlarının Temizliği	27

2.3.3. Mutfak Pişirme ve Servis Araçlarının Temizliği	31
2.3.4. Mutfak Sanitasyonunu Sağlama	32
2.4. Banyo-Tuvalet Temizliği ve Düzenlenmesi	34
2.5. Evin Diğer Bölümlerinin Temizliği ve Düzenlenmesi	43
2.5.1. Depolama Alanları	44
2.5.2. Hol	45
2.5.3. Teras ve Balkon	45
2.5.4. Antre	46
2.5.5. Bahçe	47
2.5.6. Diğer	47
UYGULAMA FAALİYETİ	49
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	50
MODÜL DEĞERLENDİRME	54
CEVAP ANAHTARLARI	56
ÖNERİLEN KAYNAKLAR	58
KAYNAKLAR	59

AÇIKLAMALAR

KOD	814EH0036
ALAN	Aile ve Tüketici Hizmetleri
DAL/MESLEK	Ev ve Kurum Hizmetleri
MODÜLÜN ADI	Konut Temizliği
MODÜLÜN TANIMI	Temizlik yapılacak yerin yüzey özelliğine göre temizlik programının hazırlanması ve konutun bütün bölümlerinin temizlenmesi ile ilgili bilgilerin verildiği bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Konut bölümlerini temizlemek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Konutun bölümlerini temizlik programı hazırlayarak özelliğine göre temizleyebileceksiniz. Amaçlar 1. Temizlik yapılacak yerin özelliğine göre temizlik programı hazırlayabileceksiniz. 2. Temizlik yapma ilkelerine göre konut alanlarının temizliğini ve düzenlenmesini yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Konutun bölümleri, çeşitli yüzeyler Donanım: Temizlik malzemeleri, temizlik araçları, temizlik program ile ilgili yazılı ve görsel kaynak
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Konut; bireylerin beslenme, uyku, dinlenme, eğlenme, kişisel temizlik ve bakım gibi yaşamsal faaliyetleri için güvenli bir mekândır. Bu nedenle de birey, aile ve toplum sağlığı için konutlarda temiz, sağlıklı, düzenli bir ortamın oluşturulması gereklidir.

Konutun ve konuttaki eşyaların temizliği aile bireylerinin sağlığının korunmasında, ailenin toplumsal statüsünün belirlenmesinde ve aile bireylerinin yaşamsal faaliyetlerinin devam ettirilmesinde önemlidir. Temizliği yapılmış ev eşyalarını kullanan birey, psikolojik olarak da kendini rahat hisseder. Kirli ev eşyalarını kullanmak ise bireyin huzursuz, güvensiz, kaygı vb. duygular taşımaya neden olur. Temizlik sosyal ilişkileri de etkiler.

Bu modülü başarı ile tamamladığınızda konutun bütün bölümlerini hijyen ve sanitasyon kurallarına göre temizleme becerisi kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Temizlik yapılacak yerin özelliğine göre temizlik programı hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yakın çevrenizde yapılan temizliklerin ne sıklıkta yapıldığını gözlemleyiniz.
- Temizliğin sınıflandırmasını araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri dosyalayınız.

1. TEMİZLİK

Konut temizliği, ülke insanımızın çok önem verdiği mekânların başında gelir. Milli kültürde ve geleneklerde temizlik kültürünün önemli bir yeri vardır.

1.1. Temizlik Kavramları

- Temizlik, yüzeyler üzerindeki kir ve yabancı maddelerin uzaklaştırılmasıdır. Yabancı madde, çalışılan materyal üzerine mekanik yada kimyasal bakımdan zararlı etkiler yapan ve materyalin görüntüsünü bozan maddeler olarak tanımlanmaktadır. Temizlik; yüzey değerlerinin korunması, güzelleştirilmesi, mikropların temizlenmesi ve kullanma koşullarının iyileştirilmesi amacıyla yapılmaktadır.
- Sağlığa zarar verecek ortamlardan korunmak için yapılacak uygulamalar ve alınan temizlik önlemlerinin tümüne hijyen denir
- Temizlik yöntemi, temizlik işlemi sırasında temizlik ile ilgili olarak çalışan kişinin amaca yönelik olarak ortama zarar vermeden yabancı maddeleri ortamdaki uzaklaştırmak için kullandığı yöntemlerdir.
- Temizlik programı; temizliğin hangi yöntemle nerede, hangi amaçla kim tarafından ne kadar sürede ve hangi temizlik malzemeleri kullanılarak yapılacağını planlanmasıdır.

Temizlik kavramları temizliğin bütün aşamalarını kapsar. Temizlik planı, programı, kuralları, faydaları, dezenfeksiyon, hijyen vb. kavramlar da içinde sayılır.

1.2. Temizliğin Sınıflandırılması

Temizliğin sınıflandırılması kirin çeşidine ve uygulanacak yöntemle göre değişir. Derecesine göre temizlik, varılması istenilen amaca göre ya da temizlik derecesine göre fiziksel temizlik, kimyasal temizlik, bakteriyolojik temizlik, osmolojik temizlik, entomolojik temizlik olarak sınıflandırılır.

1.2.1. Fiziksel Temizlik

Görünen bütün yüzeylerin toz, çöp, döküntü vb. kirlere arındırılmasına denir. Gözle görülebilen tüm görünür kirlere yüzeylerden arındırılır. Elle yapılan temizlikte ürün kalıntılarının alınması ve ön çalkalama aşamaları ile mekanik temizleme fiziksel temizlik kapsamında yer alır.

1.2.2. Kimyasal Temizlik

Yüzeylerin temizlenmesi amacıyla çeşitli kimyasal maddelerin kullanılması işlemine denir. Kimyasal temizlik ağır yağlı ve ziftli katranlaşmış baca veya kanallarda verilen temizlik hizmetidir. Temizlik yapılmamış kanallar ve bacalar yağ tortusunu sağlıklı çekme işlevini yerine getiremez. Temizlik için üretilen kimyasallar yardımı ile temizlik basınç makineleri ile temizlik yapılacak yüzeye püskürtülür ve kir tabakası çözülür hâle getirilip temizlik aparat ve temizlik makineleri yardımı ile temizlik yapılan yüzeyden sökülür.

1.2.3. Bakteriyolojik Temizlik

Mikroorganizmaların öldürülmesidir. Yalnız fiziksel ve kimyasal temizlik işlemi yapıldığında toplam mikroorganizma sayısında önemli bir azalma olmasına rağmen kalan etkenler kısa sürede çoğalıp tehlike oluşturabilir. Bu işlemle yüzeylerde bulunan patojen (zararlı) mikroorganizmaların tümü ile saprofit (zararlı olmayan) mikroorganizmaların önemli bir kısmı temizlenir. Fiziksel ve kimyasal temizlik yapılmaksızın bakteriyolojik temizlik yapılabilirse de fiziksel temizliğin yapılmış olması bakteriyolojik temizlikte istenilen sonuca ulaşmayı sağlar. İyi uygulanmış bir temizlik işlemi dezenfeksiyona yardımcı olabilecek en önemli basamaktır ve mikrobiyal gelişmeleri önemli ölçüde kontrol altına alabilmektedir. Tüm dezenfeksiyon yöntemleri aynı zamanda bakteriyolojik bir temizliktir.

1.2.4. Osmolojik Temizlik

Osmolojik temizlik, ortamda kokuya neden olan görünen ve görünmeyen kirlere giderilmesi işlemine denir.

1.2.5. Entomolojik Temizlik

Entomolojik temizlik, ortamda haşere olmaması için yapılan temizlik ve kontroldür.

1.3. Zamana Göre Temizlik eşitleri

Konutun çeşitli bölümlerinde temizlik işlerinin tekrarlanması ve eşyaların düzenlenmesi, yerleştirilmesinin sıklığına göre çeşitli zaman aralıklarında temizlik yapılır.

1.3.1. Günlük Temizlik

Günlük temizlik her gün rutin olarak yapılan temizliktir. Eşyaların düzenlenmesi, yatakların yapılması, giyim eşyalarının toplanması, banyonun temizliğı, kirli havluların değıştirilmesi, odanın tozunun alınması, çöp kutusunun boşaltılması, kirli çamaşırların toplanması, zeminin temizliğı (elektrik süpürgesi ile), temiz takımların alınması, toz denetimleri, arızalarının yaptırılmasının izlenmesi ve denetimi işleri konutta günlük olarak yapılır.

1.3.2. Haftalık Temizlik

Haftalık temizlik her hafta yapılan günlük temizliğe göre daha ayrıntılı işlerin yapıldığı temizliktir. Yatağın alt üst edilmesi, yerlerin süpürülmesi, fırının temizlenmesi, lambaların tozunun alınması, oyuncakların yıkanması, çöp kutusunun yıkanması, camların silinmesi, dolapların temizlenmesi, telefonların dezenfektanla silinmesi, elektrik ve telefon kordonların tozunun alınması, buzdolabının temizlenmesi ve lastiklerinin karbonatlanması (kokuların giderilmesi ve lastiğın gevşemesinin önlenmesi için), haşere denetimlerinin yapılması ve gerekiyorsa ilaçlamanın yapılması, detaylı toz alma vb. işler haftalık olarak yapılır.

1.3.3. Aylık Temizlik

Aylık temizlik aydan aya daha ayrıntılı işlerin yapıldığı temizliktir. Giysilerin düzenlenmesi, duvarların silinmesi, banyo perdelerinin yıkanması, eşyaların arka taraflarının ve altlarının silinmesi, camların silinmesi, halıların ve koltukların silinmesi, tl perdelerin yıkanması, zeminlerin cilalanması, madeni eşyaların parlatılması, şiltelerin alt üst edilmesi, halıların lekelerinin çıkartılması ve temizliğinin yapılması vb. işler aylık olarak yapılır.

1.3.4. Mevsimlik Temizlik

Mevsimlik temizlik mevsim geçişlerinde yapılan işleri kapsar. Genelde ilkbahar ve sonbaharda yapılır. Battaniyelerin ve yorganların temizliği, dolapların temizliği, kapı pencere ve perdelerinin yıkanması, halıların yıkanması, kışlık giysilerin yıkanıp kaldırılması, yazlık giysilerin yıkanıp kaldırılması, duvarların boyalarının yapılması, tüm mobilyalar kontrolden geçilerek bakımlarının yapılması, yatak muflonları yıkanması gerekirse değiştirilmesi, kornişlerin elden geçirilmesi, tüm konutun ilaçlanması, parça halıların yıkanması, tavan bakımının yapılması, kapı ve pencerelerin bakımının yapılması, klima ve kaloriferlerin (mevsime göre) kontrol edilmesi ve bakımlarının yapılması vb. işleri kapsar.

1.3.5. Olağanüstü Temizlik

Olağanüstü temizlik beklenmeyen durumlarda yapılacak olan temizlik işlerini kapsar. Burada dikkat edilecek nokta temizlenecek kirin ve yüzeyin özelliğine uygun temizlik işlemini gerçekleştirmektir.

1.4. Temizlik Yapma

Temizliğe başlamadan önce temizlik yapılırken kullanılan gereçlerin etkilerine dayanıklı, kişinin vücut ölçülerine uygun kıyafet giyilmeli ve temizlikte kullanılacak araç gereçler temizlik yapılacak alana getirilmelidir.

1.4.1. Ortamın Havalandırılması

Yaşanılan yerin sağlıklı olması için mutlaka çok iyi havalandırılması gerekir. Bir alanın temizliğinin ilk adımı da ortamın havalandırılmasıdır. Havalandırmanın en iyi yolu kapı ve pencere yolu ile yapılan doğal havalandırmadır. Ancak bazı durumlarda doğal havalandırma yeterli olmayabilir. Bu gibi hâllerde bulunulan ortama uygun olarak yapay havalandırma sisteminden yararlanılabilir.

1.4.2. Süpürme

Konut temizliğinde süpürme işlemi elektrik süpürgesiyle veya elle kullanılan süpürgelerle yapılır. Elle kullanılan süpürgeler ortamda çok toz kaldırdığı için pek tercih edilmez. Elektrik süpürgesiyle halıların ve sert zeminlerin vakumlanmasında dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- Mobilyalar dikkatlice çekilmelidir. Mobilyaların gelişigüzel çekilmesi halının yırtılmasına, zeminin çizilmesine, mobilyaların zarar görmesine neden olabilir.
- Vakumlamaya başlamadan önce halı veya zemin üzerinde bulunan artık nesnelere toplanmalıdır. Bu işlemin yapılmaması toz torbasının delinmesine, elektrik süpürgesinin arızalanmasına, boru ve hortumun tıkanmasına veya zeminin çizilmesine neden olabilir.

- Lekeler çıkarılmalı, yırtıklar onarılmalıdır. Çıkarılmayan lekeler zamanla sabitleşir. Yırtıklar takılıp düşmelere neden olabilecekleri gibi gerekli onarım yapılmazsa gittikçe büyüyerek kullanılmaz hâle gelir.
- Elektrik süpürgesinin fırçası zemine göre ayarlanmalıdır. Yumuşak zeminlerde sert, sert zeminlerde kıllı fırça kullanılmalıdır.

Sert zeminler vakumlanırken elektrik süpürgesinin fırçası sert zemine göre ayarlanır. Fırçanın iç kısmına çekilmiş kıllar, ayar düğmesine basılarak dışarı çıkartılır. Bu şekilde sert zeminin çizilmesi önlenir. Diğer işlemler halıların vakumlanmasındaki gibi yapılır.

1.4.3. Toz Alma

Toz, herhangi bir yüzeyde veya havada asılı hâlde bulunan, 0,5 -150 mikron büyüklüğünde olan katı parçacıklardır. Tozlar her zaman gözle görülmeyebilir. Ancak çevrede daima bulunur. Döşemeler, mobilyalar vb. eşyaların üzerine yerleşir. Havada bir süre sirkülasyon içinde dönen tozlar her gün alınmazsa yüzeylere yerleşir. Daha sonra çıkarılması güçleşir. Özellikle köşelerde kalın tabakalar oluşturur. Bu durumda bu kirlerin çıkarılması için daha fazla güç, zaman ve malzeme gerekir. Aşırı güç ve kullanılan malzeme nedeniyle yüzeyler aşınır. Daha önemlisi oluşan tabakalar mikroorganizmaların üremesi için uygun bir ortam oluşturur ve enfeksiyon yayılmasına neden olur. Tozlar sadece yatay yüzeylerde olmaz. Bu nedenle toz alınırken yatay yüzeylerin yanı sıra diğer yüzeylerin de tozunun alınması gerekir. Toz iki şekilde alınır.

- Kuru toz alma: Kuru bez, fırça vb. araçlarla ya da elektrik süpürgesiyle yüzeydeki tozun alınmasıdır. Hassas yüzeylerin (elektrikli araçlar, metallere, ahşap yüzeyler, tablolar vb.) tozdan arındırılmasında kullanılan metottur. Kuru toz alma bezi, uygun toz alma gereci kuru toz almada gerekli araç gereçlerdir. Kuru toz alma, diğer temizlik metotlarının ilk basamağını oluşturur.
- Nemli toz alma: Nemli bez, fırça vb. araçlarla yüzeydeki tozun alınmasıdır. Nemden etkilenmeyen yüzeylerin temizlenmesinde kullanılan metottur. Nemli bez, kuru bez, uygun toz alma gereci, kova (kirlenen nemli bezin temizliğinin yapılabilmesi için) nemli toz almada gerekli araç gereçlerdir.

İhtiyaç olan malzeme ve ekipmanlar hazırlanır. Toz alma işlemi sırasında ihtiyaç duyulan malzemeler; standarda uygun toz bezi, su kovası, işleme uygun ürün ve kuru bezdir. Toz almada kullanılan genel temizlik ürünü hazırlanır. Genel temizlik maddesi kullanıldığında 10 l suya 100 ml genel temizlik maddesi katılarak ürün hazırlanır. Metal yüzeylerin tozunu almadan ürün yüzeye püskürtülerek kullanılır. Metal temizleme ve parlatma maddesi kullanılır. Mobilyalarda ve ahşap kaplamalarda mobilya temizleme ve parlatma maddesi üzerinde yazan talimata göre kullanılır. Çalışma masalarının temizlenmesinde çalışma masalarının kaplama çeşidine göre temizlik ürünü kullanılır. Su kovasına uygun miktarda su doldurularak kullanım talimatında belirtilen miktarda ürün suya katılır. Bez, deterjanlı suda iyice yıkanarak sıkılır. Toz alma işlemi temizlenmesi gereken yer soldan sağa, sağdan sola, düz çizgiler veya yukarı aşağı, aşağı yukarı düz çizgiler çizilerek yapılır, ardından temiz ve kuru bir bezle kurulur. Tozu alınan alanda öncelikle dikey yüzeyler daha sonra yatay yüzeyler temizlenir. Çalışma esnasında mutlaka eldiven

kullanılmalıdır. Toz alınan bez sık sık yıkanarak temiz olduğundan emin olunmalıdır. Toz alma işlemine hangi köşeden başlanıyorsa işlem yönü o noktada son bulacak şekilde sürdürülmelidir.

1.4.4. Cam Temizliği

Cam temizliği diğer malzemelere göre daha kolaydır. Alkaliler camda leke bırakır. Bu nedenle sıvı sabun tercih edilmeli, yıkama ve durulamada sıcak su kullanılmalıdır. Bıçak gibi sert cisimler camı çizer. Temizliğinde kirlilik derecesi göz önüne alınmalıdır. Bunun için ılık su ile silinerek tozu alınmalı, temizleyici bir madde ile silinmeli, ılık su ile durulanmalı, tüy bırakmayan bir bezle kurulanıp parlatılmalı ve son durulama suyuna asitli bileşik ilave edilerek parlatılmalıdır. Cam temizleyici spreyleerin kullanımında ise tozu alındıktan sonra kullanılmalı ve kuru bezle ovulmalıdır.

1.4.5. Kapı Temizliği

Konutun kapıları temizlenirken kapı malzemesi ne olursa olsun (ahşap, çelik, yağlı boya ile kaplı vb.) çok kuvvetli kimyasallar kullanılmamalıdır. Nemli bir bezle silinerek kirli kısımlar ovulur, sıcak su içinde hazırlanmış deterjanla silinir, durulanır ve kurulanır.

1.4.6. Duvar Temizliği

Duvarlar, ahşap malzemedenden ise öncelikle sudan korunmalıdır. Cilasız olanlar elektrikli süpürge veya kıl fırçayla süpürülür, kuruya yakın bezle tozu alınır. Cilalı olanlar da elektrikli süpürge veya kıl fırçayla süpürülür, kuruya yakın bezle tozu alınır ve kurulanır, yünlü bezle parlatılır, tahta cilası ile cilalama yapılır.

Duvarlar seramik veya fayans malzemesinden ise yerler elektrikli süpürge veya fırçayla süpürülür. Sabunlu veya deterjanlı sıcak su ile silinir veya yıkanır, ılık su ile durulanır, kuru bir bezle kurulanır. Sararmış olanlar, içine çamaşır suyu veya amonyaklı temizleyiciler ilave edilmiş sıcak su ile beyazlatılabilir. Seramik ve fayans temizliğinde tel ovucular kullanılmamalıdır. Yoğun asitli ürünler kullanıldığı takdirde bu yüzeyler aşınır ve matlaşır.

Duvarlar plastik badanalı ise ılık su içine arap sabunu konularak silinir. Durulanır ve kurulanır. Duvarlar yağlı boya ile kaplanmış da olabilir. Böyle ise temizliğinde eriticiler yağlı boyayı bozduğu için kullanılmaz. Nemli beze silinir, kirli kısımlar ovulur, durulanır ve kurulanır.

1.4.7. Yer Temizliği

Yer temizliği zeminin türüne göre yapılır. Zeminin türüne göre temizlik uygulamaları:

- Marley (ve benzeri plastik) yerlerin temizliği: Sert, kolay kırılabilen sudan etkilenen, çizilebilen malzemelerdir. Temizliğinde yumuşak bir süpürge ile çöpler alındıktan sonra iyice sıkılmış nemli bir bez ile silinip kurulanır ve cilalanır. Benzin, gaz, aseton gibi sıvılarla silinirlerse yapıları bozulur.

- Ahşap yerlerin temizliği: Temizliği cilalı veya cilasız olmasına göre değişir. Her türlü ahşap döşemeler sudan korunmalıdır. Cilasız olanlar elektrikli süpürge veya kıl fırçayla süpürülür, kuruya yakın bezle tozu alınır. Çok kirli ise parke teli ile ovulur, tekrar süpürülür ve kuru bezle silinip kurulanır. Cilalı olanlar ise elektrikli süpürge veya kıl fırçayla süpürülür, kuruya yakın bezle tozu alınır, kurulanır, yünlü bezle parlatılır, tahta cilası ile cilalama yapılır.
- Seramik ve fayans yerlerin temizliği: Seramik ve fayans yerlerin temizliği yapılırken öncelikle toz bezi, fırça veya elektrik süpürgesiyle toz vb. kirler alınır. Temizleyici deterjanla hazırlanmış solüsyonla paspaslanır. Kirlilik durumuna göre sıvı veya toz ovucularla ovulabilir. Temiz su ile ıslak paspaslama yapılır. Daha sonra kuru bir bezle su lekesi kalmaması için kurutulur.
- Mermer yerlerin temizliği: Mermer yerler temizlenirken öncelikle yüzeydeki tozlar alınır, çöp vb. toplanır. Deterjanla hazırlanmış solüsyonla ıslak paspaslama yapılır. Duru su ile silinir, kuru bir bezle kurulanır.
- Halı, kilim vb. ürünlerle kaplı yerlerin temizliği: Halı, kilim vb. ürünler yerde öncelikle elektrik süpürgesi ile süpürülür. Halılar halı şampuanıyla silinebilir. Kilimler çok kirliyse ılık deterjanlı suyla yıkanıp kurutulur.

1.4.8. Mobilya Temizliği

Mobilyaların temizliği yapılırken öncelikle ahşap veya metal kısımların nemli bezle tozunun alınması gerekir. Daha sonra kaplama maddesine dikkat etmek gerekir. Kaplama maddesi kumaş ise silinmeden önce elektrik süpürgesiyle vakumlanmalıdır.

- Kumaş kaplı mobilyalar elle temizlenirken uyulması gereken kurallar
 - Silme işlemine başlamadan önce mobilyanın döşendiği kumaşın silinebilir bir kumaş olup olmadığı öğrenilmelidir.
 - Silinebilir olduğu tespit edilen kumaşa temizlik maddesinin zarar verip vermeyeceği test edilmelidir. Bunun için temizlik maddesi ile mobilyanın görünmeyen bir yeri silinerek denenmelidir.
 - Mobilyada leke varsa silinmeden önce lekeler çıkarılmalıdır. Aksi takdirde lekeler sabitleşebilir.
 - Temizlik maddesinin katılacağı su ılık olmalıdır. Fazla sıcak su kumaşa zarar verebileceği gibi soğuk suyla yapılan temizlik de iyi sonuç vermez.
 - Silme işlemi suyu iyice sıkılmış temiz bir bez ile yapılmalıdır. Bez iyi sıkılmayıp sulu bırakılırsa kumaş çok ıslanır ve altındaki süngere su geçer. Bu durumda hem sünger kumaşı boyayabilir hem de kumaş daha geç kuruyup deforme olabilir.
 - Elle silmede kumaşın dokunuş yönü belirlenmeli ve silme işlemi bu yönde gerçekleştirilmelidir. Bu şekilde hem temizlik daha iyi

yapılacak hem de kumaşın sürtünmeden dolayı yıpranması azalacaktır.

- Silme işleminde kullanılan temizlik maddesi durulama gerektiriyorsa mutlaka durulama işlemi yapılmalıdır.
- Mobilyaların ahşap kısımları varsa silme işleminden hemen sonra geciktirmeden kurulanmalıdır. Buraların ıslak kalması cilanın bozulmasına yol açabilir.
- Silinen mobilyaların havadar bir ortamda bırakılarak kuruması sağlanmalıdır.

➤ Mobilyalar deri kaplıysa temizlik yapılırken uyulması gereken kurallar

- Deri hiçbir zaman ıslak bırakılmamalı, zorunlu olmadıkça nemli temizleme yöntemleri kullanılarak temizlenmemelidir. Nem ve su derinin çatlamasına ve bozulmasına neden olur.
- Deri nemli temizlenecekse asit, alkali içermeyen temizlik maddesi ılık su ile karıştırılarak silinmelidir. Sıcak ve soğuk su, derinin deforme olmasına neden olur. Asit ve alkali içeren temizlik maddeleri deriyi bozar, çıkarılması zor lekeler oluşturur.
- Deri ovucu ve kazıyıcı araçlarla temizlenmemelidir. Sert ve sivri uçlu temizlik araçları derinin delinmesine ve çizilmesine neden olur.
- Deri ısıveren araçlardan uzak tutulmalıdır. Sıcak hava derinin çatlamasına ve esnemesine neden olur. Bu yüzden kalorifer peteği, şömine önu gibi yerlere konulmamalıdır.

Mobilyaların temizliği yapılırken halı yıkama makinelerinden de faydalanabilir. Makine ile temizlik daha fazla güç gerektirebilir fakat kuruması vakumlama olayı olduğu için daha çabuk olur.

1.4.9. Aksesuar Temizliği

Aksesuar giyimde ve evin süslenmesinde kullanılan tamamlayıcı eşyalardır. Aksesuarların temizliğinde aksesuarların yapısı, özelliğine uygun temizleyici malzemeler ile ilgili bilgi ve beceriye sahip olunmalı ve uygun araç gereç, uygun yöntem seçildikten sonra ön hazırlık yapılmalıdır. Aksesuarların girinti ve çıkıntılarına dikkat etmek gerekir, toz alırken buraların tozları toz bezi ile alınamıyorsa çeşitli yöntemlerle alınmalıdır. Örneğin; kulak temizleme çubuğu, kürdan veya şişin ucuna pamuk sarılarak aksesuarların kolay ulaşılamayan kısımları temizlenebilir. Aydınlatma araçlarının (gece lambası, abajur vb.) da tozu en iyi şekilde alınmalıdır. Çünkü kirli ve tozlu bir lamba, ışığın yayılmasını engeller.

1.5. Temizlik Programı Hazırlama

Temizlik programı temizliğin hangi yöntemle nerede, hangi amaçla kim tarafından ne kadar sürede ve hangi temizlik malzemeleri kullanılarak yapılacağını planlanmasıdır. Temizlik programı, temizlikle ilgili tüm bilgileri içeren, yapılacak temizliği her yönüyle düzenleyen çalışmadır. Temizlik programları günlük olarak hazırlanabileceği gibi periyodik yani belirli aralıklarla veya sadece tek bir iş türü için uygulanabilir.

- İyi hazırlanmış bir temizlik programının bireylere faydaları
 - Temizliği yapacak kişinin yapılacak işi en küçük ayrıntılarına kadar bilip uygulaması
 - Yapılan temizliğin kontrolünün kolaylaşması
 - Daha sonra yapılacak temizlik programlarına ışık tutması
 - Temizliğin kalitesini arttırması
 - Amaçlara ulaşmayı kolaylaştırması
 - Başarısız olunan konuların saptanması

- Bir temizlik programı yaparken göz önünde tutulması gereken aşamalar
 - Temizlik ihtiyacının belirlenmesi
 - Temizlik süresinin belirlenmesi
 - Kullanılacak kişi sayısının belirlenmesi
 - İş sırasının saptanması
 - Gerekli temizlik malzemeleri, temizlik makineleri ve araç gereçlerin işin önemine uygunluğunun belirlenmesi
 - Hazırlanan taslak programın uygulanmasından sonra eksikliklerin tamamlanmasıyla gerçek programın hazırlanması

Yukarıdaki aşamalar dikkatle incelendiğinde aslında yapılan iş programı ile hangi iş, ne zaman, nasıl, hangi araç gereçle hangi alanda, ne kadar süreyle ne sıklıkla ve kim tarafından yapılacağı sorularına cevap arandığı görülür. Başka bir deyişle temizlik programları birer taktik planlarıdır ve planlama ilkeleri doğrultusunda hazırlanmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Konutun günlük temizliğinin yapılmasını bir ekip çalışması dâhilinde planlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Günlük yapılan işleri belirleyiniz.	➤ Günlük yapılan temizlikleri listeleyebilirsiniz.
➤ Günlük temizliğin hangi saat aralığında yapılacağını belirleyiniz.	➤ Normal mesai saatlerini referans olarak çalışma saatinin başlama ve bitiş saatini sınırlayabilirsiniz.
➤ Nasıl temizlik yapılacağını belirleyiniz.	➤ Konutun bölümlerinin yüzey özelliklerine göre belirleyebilirsiniz. ➤ Konutun bölümlerinde bulunan mobilya ve aksesuarlara göre seçebilirsiniz.
➤ Hangi araç gereçler kullanılacağını listeleyiniz.	➤ Konutun bölümlerinin yüzey özelliklerine göre belirleyebilirsiniz. ➤ Konutun bölümlerinde bulunan mobilya ve aksesuarlara göre seçebilirsiniz. ➤ Mevcut araç gereçlerden yararlanabilirsiniz.
➤ Konutun bölümlerinde yapılması gereken günlük temizlik işlerini belirleyiniz.	➤ Eşyaların düzenlenmesini programa yerleştirebilirsiniz. ➤ Kirli çamaşırların toplanması programa yerleştirebilirsiniz. ➤ Zeminin temizliğini programa yerleştirebilirsiniz. ➤ Toz denetimi gibi günlük yapılması gereken temizlik işlerini programa yerleştirebilirsiniz.
➤ Konutun bölümlerinde yapılan temizlik işlerinin ne kadar sürede yapılacağını tahmin ediniz.	➤ Bir önceki işlem basamağındaki işlerin varsa standart sürelerini araştırabilirsiniz. ➤ Daha önceki işin bitme sürelerini referans olarak süreyi belirleyebilirsiniz. ➤ İşin uzmanının tecrübesinden ve bilgisinden yararlanabilirsiniz.
➤ Konutun her bir bölümünden kimin ya da kimlerin sorumlu olacağını belirleyiniz.	➤ Konutun her bir bölümünden sorumlu olan kişinin adını yazabilirsiniz. ➤ Sorumluluk verirken kişinin bilgi ve becerisine göre karar verebilirsiniz.
➤ Temizlik programınızın kontrolünü yapınız.	➤ Süre, kişi, işler ve temizlik yöntem araç ve gereçlerin programda yer verildiğinin kontrolünü yapabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Kimyasal temizlik, yüzeylerin temizlenmesi amacıyla çeşitli maddelerin kullanılması işlemine denir.
2. temizlik, ortamda kokuya neden olan görünen ve görünmeyen kirlerin giderilmesi işlemine denir.
3. temizlik, beklenmeyen durumlarda yapılacak olan temizlik işlerini kapsar.
4. Vakumlamaya başlamadan önce halı veya zemin üzerinde bulunan
..... toplanmalıdır.
5. Toz yukarıdan ve
..... doğru alınmalıdır.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

6. () Elektrik süpürgesinin fırçası zemine göre ayarlanmalıdır.
7. () Çöp kutusunun yıkanması aylık temizlik olarak yapılır.
8. () Deri, ısıveren araçlardan uzak tutulmalıdır.
9. () Silme işleminde kullanılan temizlik maddesi durulama gerektiriyorsa mutlaka durulama işlemi yapılmalıdır.
10. () Temizlik programı yapmak gereksiz bir iştir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Uygulamalı Test”e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Yaşadığınız konutun yatak odalarının zeminlerini sanitasyon ve hijyen kurallarına uygun şekilde ve aşağıdaki ölçütleri dikkate alarak temizlik programı hazırlayınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Uygulamalı test sonunda aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak öğrendiklerinizi kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. İşe uygun kıyafet giymeyi belirttiniz mi?		
2. Temizlikte kullanılacak araç gereçler ve malzemelerin temizlik yapılacak mekâna getirilmesini belirttiniz mi?		
3. Temizlenecek olan yüzey türüne göre temizlik yönteminizi ve sürenizi belirlediniz mi?		
4. Halıların bütün yüzeyini elektrik süpürgesiyle vakumlamayı programda belirttiniz mi?		
5. Zeminin bütün yüzeyini elektrik süpürgesiyle vakumlamayı programda belirttiniz mi?		
6. Zemin marley ve benzeri plastik yüzeyse nemli bezle silinmesi gerektiğini belirttiniz mi?		
7. Zeminin kurulanması gerektiğine yer verdiniz mi?		
8. Zemin ahşap cilasız yüzeyse kuruya yakın bezle tozunu almak gerektiğini programa yazdınız mı?		
9. Zemin ahşap cilalı yüzeyse nemli bezle silmek gerektiğini programa yazdınız mı?		
10. Zeminin kurulanması gerektiğine yer verdiniz mi?		
11. Cilalı ahşap zemini yünlü bezle parlatmak gerektiğini programda belirttiniz mi?		
12. Cilalı ahşap zemini tahta cilası ile cilalamak gerektiğini programda belirttiniz mi?		
13. Temizlik araçlarını temizlemek gerektiğini programda belirttiniz mi?		
14. Temizlik malzemelerini ve araç gereçlerin yerleştirilmesi gerektiğini programda belirttiniz mi?		
15. Son kontrollerinizi yaparak programınızı hazırladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Temizlik yapma ilkelerine göre konut alanlarının temizliğini ve düzenlenmesini yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Konut alanlarının temizliğinin ve düzenlenmesinin nasıl yapıldığını gözlemleyiniz.
- Gözlem sonuçlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. KONUT ALANLARININ TEMİZLİĞİ VE DÜZENLENMESİ

Yaşanılan konutta bütün alanlar kullanılır. Evde yaşayan bireyler ve eve gelen konuklar için güvenli, sağlıklı bir ortam yaratmak ve iyi bir görünüm sağlamanın yanı sıra yüzeylerin ömrünü uzatmak için de temizliğe önem verilmesi gerekmektedir. Halı yıkamadan koltuk yıkamaya, yatak temizliğinden minder temizliğine, hijyenik mutfak temizliğinden banyo, tuvalet, lavabo dezenfeksiyonuna, rafların temizliğinden dolap içlerinin temizliğine, lambaların temizliğinden avize temizliğine, cam temizliğinden çerçeve silmeye, duvar silmeden tavan silmeye, tavan aralığına kadar konutun bölümlerinin temizlenmesi ve düzenlenmesi bir program dâhilinde sistemli olarak yapılması gerekir.

2.1. Yaşam Alanlarının Temizliği ve Düzenlenmesi

Yaşam alanları; konutların oturlan, yemek yenilen, sohbet edilen, dinlenen, aile bireylerinin beraber zaman geçirdikleri, aynı zamanda da okuma yazma, oyun oynama, müzik dinleme gibi hobi faaliyetleri için de kullanılan bölümlerini kapsamaktadır.

2.1.1. Oturma Bölümü

Bir konutta öncelikle bulunması gereken ailenin bir araya geldiği, genellikle televizyon izlenen ve misafirlerin ağırlandığı ortamdır. Konutun oturma bölümünde eşya olarak koltuklar, televizyon, müzik seti, halılar, çeşitli mobilyalar perde ve camlar bulunabilir. Konutun oturma bölümü temizlenirken öncelikle pencereler açılarak havalandırma işlemi yapılır. Zemin elektrikli süpürge ile süpürülür. Elektrik süpürgesinin fişi

mutlaka çıkışa yakın bir prize takılmalıdır. Böylece süpürme kolaylaşır, kaza riski azalır. Kapıya en uzak noktadan ve çalışılacak alan bölümlere ayrılarak işleme başlanır. İplik, saç, tüy, toz gibi atıklar zeminden bu sayede temizlenir. Tavan köşelerinde örümcek ağı varsa elektrik süpürgesinin ucuna takılan aparatlar kullanılmalıdır. Oturma bölümünde bulunan koltuk veya kanepelerinde tozdan arındırılması için süpürülmesi gerekir. Koltuk veya kanepeler süpürülürken özellikle minder kenarları dikkatli süpürülmelidir. Eğer kalkıyorsa bu minderler kaldırılmalı, köşe ve kenarlar süpürgenin ucuna takılan aparatlar sayesinde tozdan arındırılmalıdır. Bu mobilyalar kumaş veya deri kaplıysa elle silinerek ve temizlik kurallarına uyularak temizliği yapılabilir.

Perde alınlığı (korniş), gizlemede kullanılan alçı, ahşap ya da kumaş kaplı bölüm ve kornişin tozları süpürge ile alınmalıdır. Ağır perdeler, elektrik süpürgesi ile yukarıdan aşağıya doğru boş alan bırakılmaksızın vakumlanmalıdır. Süpürme işlemi tamamlandıktan sonra toz almaya geçilir. Oturma bölümünde bulunan televizyon, müzik seti, ahşap mobilya, saksı bitkileri, tablolar vb. yüzeylerin temizliğinde tüy bırakmayan, emici özellikte, yumuşak dokulu, katlandığında avuç içinin büyüklüğünde bir toz bezi kullanılmalıdır. Toz bezinin dört ucu birleştirilerek bohça şekline getirilip yüzeylerin tozları alınır. Öncelikle kuru toz alınır, türüne göre gerekli durumlarda nemli toz da alınmalıdır.

Koltuklarda veya kanepelerde ahşap, deri gibi kısımlar varsa bunların da tozunun alınması gerekir. Toz alındıktan sonra zeminin silinmesine geçilir. Zemin ahşapsa nemli bir bez veya paspasla zemine özel deterjan kullanılarak silinmelidir. Ahşap dışındaki yer döşemeleri de nemli bir bez veya paspas kullanılarak temizlenmelidir. Yer silmede özel parfümlü deterjanlar da kullanılabilir. Zemin temizliği de tamamlandıktan sonra temizlik malzemeleri toplanarak oturma bölümündeki eşyalar kontrol edilir. Eksik ve yapılmayan işler varsa tamamlanır. Eşyalar yerlerine yerleştirilerek temizlik bitirilir.

Resim 2.1: Konutun oturma bölümü

2.1.2. Konutun Yemek Yeme Bölümü

Ailenin yemek zamanlarında bir arada toplanıp yemek yediği bölümdür. Genelde oturma bölümüyle bağlantılı ve mutfağa yakındır. Yemek yeme bölümünde ailedeki kişi sayısına göre farklı büyüklükteki masa ve kişi sayısı kadar ya da daha fazla sayıda sandalye bulunur.

Temizliğe başlamadan önce uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler ve araç gereçler temizlik yapılacak mekâna getirilmelidir. İlk başta elektrik süpürgesiyle zemin süpürülür. İşin yapılacağı mekân da süpürme işlemine engelse masa veya sandalyeler kenara alınır. Süpürme işlemi bittikten sonra eşyalar tekrar yerine yerleştirilir. Sandalyeler kumaş kaplıysa silinmeden önce elektrik süpürgesiyle vakumlanmalıdır. Toz alma işlemi bittikten sonra zemin paspaslanmalı veya silinmelidir. Masanın üzerinden kaldırılan eşyalar ve sandalyeler yerlerine konularak yerleştirilir. Temizlik malzemeleri ve araç gereçler kaldırılarak temizlik tamamlanır.

Resim 2.2: Konutun yemek yeme bölümü

2.1.3. Konutun Sohbet Bölümü

Aile bireylerinin veya özel konuklarının ağırlandığı ve sosyal paylaşımında bulunduğu bölümdür. Sohbet bölümünde genelde iki tekli koltuk arasında küçük bir masa veya sehpa bulunur. Temizliğe başlamadan önce uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler ve araç gereçler temizlik yapılacak mekâna getirilir. Sohbet bölümündeki koltuklar, elektrik süpürgesi ile günlük süpürülür. Koltukların minderlerinin kaldırılarak kenarlarının da süpürülmesine özen gösterilir. Aylık temizlikte koltuklar elle silinebilir.

Sohbet bölümündeki sehpanın veya masanın renk vermeyen, tüy bırakmayan, yumuşak emici özelliği olan, suyu tutan dokuya sahip toz beziyle tozları alınmalıdır. Masa veya sehpanın üzerinde aksesuarlar varsa bunlarında tozu alınmalıdır. Toz alma işlemi bittikten sonra zeminde halı dışında kalan yer varsa paspaslanır. Son kontroller yapılarak temizlik malzemeleri ve gereçler ortamdaki kaldırılarak temizlik tamamlanır.

Resim 2.3: Konutun sohbet bölümü

2.1.4. Konutun Okuma Yazma Bölümü

Bu bölümde çalışma masası, sandalye, kütüphane, bilgisayar vb. eşyalar bulunur. Temizliğe başlamadan önce uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler ve araç gereçler temizlik yapılacak mekâna getirilir. Öncelikle zemin süpürülür, sandalyenin tozu alınır, elle silme gerekiyorsa silinir. Çalışma masasının tozu alınmadan önce üzeri boşaltılır, sekiz hareketi uygulanarak tozu alınır. Çalışma masasının üzerinde bilgisayar varsa onun da tozu alınır. Bilgisayarın tozunu alırken girinti çıkıntıların tozlarının dikkatli alınmasına ve uygun temizleme maddesinin kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Kütüphanenin tozu alınırken haftalık veya aylık olarak kitapların da tozu alınır. Kitapların tozu alınırken kuru toz almaya dikkat edilmelidir. Nemli toz alırsa kitaplara zarar verebilir. Kütüphane rafları nemli bezle silinir ve kurulanır. Eğer kurulanmazsa iz bırakabilir. Toz alma işlemi bittikten sonra zeminde halı dışında kalan yer varsa paspaslanır. Kitaplar ve masa üzerindeki eşyalar yerlerine yerleştirilir. Yerleştirilen eşyaların alındıkları yere, aynen konulmasına dikkat edilmelidir. Son kontroller yapılarak temizlik malzemeleri ve gereçleri ortamdaki kaldırılarak temizlik tamamlanır.

2.1.5. Konutun Müzik İçin Ayrılan Bölümü

Bu bölümde aile bireylerinin çaldığı çeşitli müzik aletleri (piyano, gitar, saz, org vb.) bulunur. Temizliğe başlamadan önce uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler ve araç gereçler temizlik yapılacak mekâna getirilir. Müzik bölümünü temizlerken önce zemin süpürülür. Sert zeminler paspaslanır. Daha sonra müzik aletlerinin tozu alınır. Toz alırken kuru bez ile toz alınmalıdır, nemli bez ile toz alırsa müzik aletlerine zarar verebilir. Büyük ve ahşap müzik aletlerinin tozu alınırken nemli toz alınabilir fakat hemen kurulanmalıdır. Müzik aletlerinin tozu alınırken tellerine ve iç aksamalarına zarar vermemeye dikkat edilmelidir.

2.1.6. Konutun Oyun Bölümü

Çocuk odasında, oyuncakların bulunduğu kısımda veya çocuk odasıyla bağlantılı olabilir. Temizliğe başlamadan önce uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler ve araç gereçler temizlik yapılacak mekâna getirilir. Oyun bölümü temizlenirken önce zemin süpürülür. Sert zeminler paspaslanır. Oyun oynanan yerin temizliği kadar

oyuncak temizliği de 6nemlidir. T6yl6 oyuncaklar, sert plastik oyuncaklara g6re daha 7abuk kirlenir. Bu y6zden i7i doldurulmuş t6yl6 oyuncaklar on g6nde bir 7amaşır makinesinde yıkanmalıdır. Sert plastik oyuncaklar da bulaşık makinesinde yıkanır, sabunlu suyla da yıkanabilir. Oyuncaklar bu periyotta yıkandıklarında ayrıca dezenfekte edilmesi gerekmez. Son kontroller yapılarak temizlik malzemeleri ve gere7eleri ortamdandırılarak temizlik tamamlanır.

Evde yaşayan diğer bireylerin oyun etkinliklerini ger7ekleştirmek amacıyla ayrılan b6l6mlere masa tenisi masası, langırt masası, bilardo vb. ara7lar yerleştirilerek boş zamanlarını ve dinlenme saatlerini verimli kullanmaları sağlanabilir. Oyun etkinlikleri b6l6m6 temizlenirken ilk 6nce ara7lar yapıldıkları malzemenin 6zelliğine g6re temizlenmeli, daha sonra zeminin temizliği yapılmalıdır. Son kontroller yapılarak temizlik malzemeleri ve gere7erler ortamdandırılarak temizlik tamamlanır.

2.2. Yatak Odalarının Temizliği ve D6zenlenmesi

Konutun yatak odası b6l6mleri, bireylerin en 7ok rahat etmek istedikleri ve kişilere 6zel mek6nlardır. Bu y6zden g6nl6k olarak ve belirli aralıklarla temizlenmeleri ve hazırlanmaları gerekmektedir. Yatak odalarında temizliğe başlamadan 6nce kapı ve pencereler a7ılarak iyice havalandırılması sağlanır. Havalandırma işlemi sırasına temizlik yapan kişiler hava cereyanından ka7ınılmalıdır.

Yatak odaları havalandırıldıktan sonra, kirli nevresimler değiştirilmelidir. Kirli nevresim takımları toplanırken yatağın i7erisinde herhangi bir eşya olup olmadığına dikkat edilmelidir. Yastık kılıfı dikkatlice 7ıkarılmalıdır. Bunun i7in yastık kılıfının kapak kısmı a7ılmalı ve yastık k6şelerinden tutularak kılıf 6zerinden sıyırılmalıdır. Dikkatsizce yapılacak bir işlem yastık kılıfının yırtılmasına neden olacaktır. K6şelerdeki battaniye ve 7arşaf 7ekiştirilmeden dikkatlice 7ıkarılmalıdır. 6nce battaniye temiz bir yere (sandalye, koltuk vb.) bırakılmalı daha sonra 7arşaf boh7a şeklinde toplanmalıdır.

Kirli nevresim takımları toplandıktan sonra, temiz nevresim takımları yatağın yanına getirilir. 6ncelikle yatağın kullanılan kısmının tersi 7evrilir, yani yatak alt 6st edilir. B6ylece yatak havalandırılmış olur. Alez, yatağın 6zerine d6zg6n bir şekilde serilir, varsa k6şelerindeki lastikler, yatağın k6şelerine ge7irilir. Alt 7arşaf, alezin 6zerine yerleştirilir. Yatak başından başlanarak t6m k6şeler zarf şeklinde katlanmalıdır. K6şenin 6st kenarındaki 7arşaf, ucundan tutularak yukarıya kaldırılmalı ve yatağın 6st6ne konulmalıdır. Altta kalan 7arşaf yatağın altına sokulmalı, yatağın 6st6ne bırakılan 7arşaf ise 6ne doğru getirilerek bir elle k6ře tutulup kaldırılmalı, diğer elle 7arşaf yatağın altına sokulmalıdır.

Battaniye kullanılıyorsa 6st 7arşafla birlikte serilir ve yatağın ayakucu altına sıkıştırılır. Yorgan kullanılıyorsa yorgan kılıfa ge7irilerek yatağın 6zerine d6zg6n bir şekilde serilir. Yastık yatağın 6zerine konularak boyuna doğru ikiye katlanır. İkiye katlanmış yastık saç el ile tutulur. Sol el ile yastık kılıfı a7ılarak ikiye katlanmış yastık, kılıfın i7erisine sokulur ve yastık kılıfın i7ine tam olarak girene kadar katlı tutulur. Yastık kılıfı bu şekilde takıldığı takdirde yastığın k6şesi ile kılıfın k6şesi birbirine denk gelecektir. Yastık yatak

başına, yatağı ortalayacak şekilde yerleştirilmelidir. Yatak örtüsü serilerek yastığı kapatacak şekilde düzeltilir. Yatak yerinden çekilmişse düzeltilir. Son kontroller yapılır.

Yatak odasındaki giysi dolabındaki kıyafetler, mevsim geçişlerinde ve gerektirdiği takdirde havalandırılmalıdır. Komodinin ve tuvalet aynasının çekmeceleri, kontrol edilerek çöp, atık vb. varsa temizlenmelidir.

Yatak odalarındaki mobilyaların tozu alınırken öncelikle toz almak için uygun araç gereç hazırlanmalı ve toz alınacak alana getirilmelidir. Bunlar; eldiven, nemli ve kuru kullanılacak toz bezleri, çok az temizlik maddesi katılmış içinde su olan kovadır. Mobilyaların üzerindeki aksesuar, aydınlatma araçları vb. nesnelere kaldırılmalıdır. Toz bezi yıkanmalı, sıkılmalı, bohça biçiminde katlanmalıdır. Yüzeyin şekline uygun hareketle toz alma kurallarına uyularak toz alınmalıdır. Kirlenen toz bezi sık sık yıkanmalıdır. Kovadaki suda yıkanan toz bezi üzerinde toz kalma ihtimali vardır. Mümkünse toz bezi, akan su altında yıkanmalıdır. Enerji ve zaman kaybını önlemek amacıyla toz bezi kovada yıkanıyorse kovadaki su sık sık değiştirilmelidir. Yıkanan toz bezi iyice sıkılmalı ve bohça biçiminde katlanmalıdır. Nemli bezle toz alındıktan sonra zaman geçirmeden kuru bez ile kurulama yapılmalıdır. Nem, yüzeyin kirlenmesini kolaylaştırır; matlaşmasına, bozulmasına neden olur, su lekesi oluşturur.

Mobilyaların tozunu almada kullanılan toz bezleri, her odada değiştirilmelidir. Toz bezleri asla silkelenmemelidir. Kullandıktan sonra sıcak deterjanlı suyla yıkanmalı, iyice durulanmalı ve açık havada, güneşte kurutulmalıdır. Mobilyaların üzerinde bulunan cam vb. malzemelerin tozu, uygun deterjan kullanılarak alınmalıdır. Mobilyaların üzerinden kaldırılan nesnelere eski yerlerine yerleştirilmelidir. Kullanılan araç gereçler iş bittikten sonra iyice temizlenmeli ve kuru, temiz bir yerde depolanmalıdır.

Yüzeye uygun temizlik araç gereçleri, temizlik çeşidi seçildikten sonra yüzeye uygun teknik kullanılarak temizlik işlemi yapılmalıdır. Yatak odalarının zemininin temizliğine halıların süpürülmesi ile başlanır. Halıların bütün yüzeyi elektrik süpürgesiyle vakumlanır.

Kapı girişlerindeki ve pencere önlerindeki halılar daha çok kirlenir. Halının çok kullanılan kısmında oluşan kir görünümü bozar, sağlıksız bir ortam yaratır. İpek halılar, elektrik süpürgesiyle süpürülüp benzin, trikloretilen, karbondetra klorür ile silinir. Su ile silinirse halının parlaklığı kaybolur. Yün halılar; sabun veya halı şampuanı ile silinerek veya yıkanarak temizlenebilir. Silme işleminde ılık su, sabun veya halı şampuanı, yumuşak bir bez kullanılır. Halı matlaşmışsa son durulama suyuna sirke ilave edilir. Çamaşır suyu, halının renklerinin solmasına neden olacağından kullanılmamalıdır. Halıların yıkanmasında ılık su, sabun veya şampuan, yumuşak bir fırça kullanılır. Saçaklar, elle çitilenecek temizlenir. Pamuklu saçakların temizliğinde çamaşır suyu kullanılabilir. Halıların temizliği bittikten sonra zeminin silinmesine geçilir. Yüzey temizliği zeminin türüne göre yapılır.

Yatak odası havalandırılıp mobilyaların tozu alınıp yüzeylerde temizlendikten sonra yerlerinden kaldırılan eşyalar yerlerine konulmalıdır. Aksesuarlar, abajurlar, tuvalet masasının üzerindeki eşyalar vb. tozları alındıktan sonra eski yerlerine konulmalıdır. Halılar zemin silinirken çekildiyse yerlerine konulmalıdır. Yatak yapılırken kaydırsa

düzeltilmelidir. Giysi dolabındaki (gardırop) askıdaki kıyafetler, birbirine sıkışık olarak yerleştirilmemeli, aksi takdirde kıyafetler kırışabilir. Katlanacak giysiler düzgünce katlanmalı ve çok sıkışık olmadan raflara yerleştirilmelidir. Çekmeceler yerleştirilirken çok kullanılan eşyalar ön kısma, az kullanılacaklar arkaya düzgünce yerleştirilmelidir.

Temizlik tamamlandıktan sonra son kontroller yapılır. Eşyaların düzgün yerleştirilip yerleştirilmediği kontrol edilir. Yatağın düzgün durduğuna bakılır, yatak örtüsünün üzerinde kırışıklık olmamasına, gergin olmasına dikkat edilir. Halıların düzgün olup olmadığı kontrol edilir. Eksik yapılan iş varsa tamamlanır. Temizlik malzemeleri ve araç gereçler temizlenerek yerlerine kaldırılır.

2.3. Mutfak Temizliği ve Düzenlenmesi

Evin temel bölümlerinden biri olan mutfakta hijyen çok önemlidir. Kirli bir mutfak evde yaşayan bireylerin sağlığını da tehdit eder. Bu yüzden mutfağın temizliğine sağlığı yakından ilgilendirdiği için daha dikkat etmek sanitasyon ve hijyen kurallarına uymak gerekir.

2.3.1. Mutfakta Büyük Elektrikli Ev Araçlarının Temizliği

Mutfaktaki büyük elektrikli araçlar yiyecekleri pişirmeye, saklamaya, hazırlamaya yarar. Konutta yaşayan bireylerin sağlığını doğrudan ilgilendirdiği için periyodik olarak temizlenmeleri gerekir.

➤ Buzdolabı

Buzdolabı ve derin dondurucu (dipfriz), yiyeceklerin bozulmasına neden olan mikroorganizma faaliyetlerini yavaşlatarak veya tahrip ederek yiyeceklerin daha uzun süre saklanmasını sağlayan araçlardır. Buzdolabı, sıfır derecenin altında soğutma yapabilen, dış yüzeyi ve kapakları yalıtılmış, içine konulan yiyeceği soğutarak saklayan araçtır. Derin dondurucu ise iç sıcaklığı -18°C olan, hızlı şekilde donmayı sağlayıp besinlerin 6 ay–1 yıl arasında saklanmasını sağlayan bir araçtır.

Buzdolaplarının dış yüzeyinin günlük olarak silinmesi, iç yüzeyinin ise ayda bir temizlenmesi gerekir. Buzdolabında buz kalınlığı 0,5 cm'ye ulaştığında çözdürülüp temizlenmelidir. Buzlanmayan buzdolapları (no-frost), ara sıra içi boşaltılarak temizlenmelidir. Buzdolabını temizlemeye başlamadan önce işe uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler, araç gereçler buzdolabının yanına getirilmelidir. Buzdolabının fişi prizden çekilir. Buzdolabının içindeki yiyecek ve içecekler boşaltılarak içindekiler temiz bir yere konulur.

Resim 2.4: Haftalık yapılan temizliklerden buzdolabı temizliği

Temizlik ılık sabunlu veya deterjanlı su, sodalı su, sirkeli suyla yapılabilir. Temizlik maddeleriyle raflar, yumurtalık, sebzelik, peynirlik vb. yüzeyler silinir. Silinen yüzeyler kurulanmalıdır, nemli bırakılmamalıdır. Dışarıya çıkarılan yiyecekler buzdolabına yerleştirilmelidir. Dolaba hava akımını önleyecek kadar fazla yiyecek doldurulmamalıdır. Yiyecekler ağzı kapalı kaplarda, plastik torbalar içinde dolaba konmalıdır. Etler dondurucuda, yumurta, tereyağı, peynir, yoğurt gibi besinler buzluk veya dondurucuya yakın gözlerde; sebze ve meyveler alt raflarda saklanmalıdır. Ambalajlı besinler, dış ambalajı yıkandıktan veya silindikten sonra dolaba konulmalıdır. Pişmiş ve çiğ yiyecekler buzdolabında ayrı ayrı bölmelere saklanmalıdır.

Yiyecekler yerleştirildikten sonra buzdolabının dış yüzeyi de silinip kurulanmalıdır. Temizlik bittikten sonra buzdolabının çekilen fişini prize takılmalıdır. Kullanılan temizlik malzemeleri, araç gereçler ortamdaki kaldırılır.

➤ **Fırın**

Fırın, kapalı dolap şeklinde olup konveksiyon yolu ile ısınan havanın yiyeceğe ve yiyeceğin konulduğu kaba doğrudan etki eden, gaz ya da elektrik ile çalışan araçlardır. Fırın temizliğine başlanmadan önce işe uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler, araç gereçler fırının yanına getirilmelidir. Fırının elektrik bağlantısı kesilmeli ve soğuması beklenmelidir. Fırın, özel üretilmiş köpüklü sıvı temizlik maddeleriyle veya ılık deterjanlı sabunlu suyla da silinebilir. Eğer fırın çok kirli ve yağlı ise önce ılık sodalı suda bekletilmeli sonra temizlenmelidir.

Resim 2.5: Fırın temizliğinin günlük ve rutin aralıklarla detaylı yapılması

Fırının cam aksamı ve rezistans düzeneği sıcakken asla temizlenmemelidir. Fırın içi her kullanım sonrası önce sabunlu bezle sonra durulanmış temiz bir bezle silinmelidir. Eğer fırın sık silinmezse yiyeceklerden çıkan yağlı buharlar ısının da etkisiyle fırının iç duvarlarında ve tabanında kalın bir yağ tabakası oluşacaktır. Böyle durumlarda temizlik için yemek sodasına biraz su eklenerek macun kıvamına getirilen karışım kullanılabilir. Fırın temizlendikten sonra fırında pişen yiyeceklerin düzgün pişmesi için düzgün yere yerleştirilmelidir. Kullanılan temizlik malzemeleri, araç gereçler ortamdaki kaldırılır.

➤ **Ocak**

Ocak, bir veya daha çok beki bulunan, kabı alttan elektrik veya gazla ısıtan, pişiren araçtır. Ocakların üzerinde yemek pişirirken tencereleri gereğinden fazla doldurmamalı ve tencere kaynadıktan sonra altı kısılmalıdır. Bu sayede gereksiz kirlere ve lekeler önlenir hem de kullanılan yakıttan tasarruf sağlanır.

Ocak temizliğine başlamadan önce işe uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler, araç gereçler ocağın yanına getirilmelidir. Ocağın döküntü tablası, sabunlu bezle ya da amonyaklı krem ovucularla sık sık silinerek temizlenmeli, ızgara ve bekleri ılık ve deterjanlı su ile yıkanmalıdır. Ocağın üzerine dökülen kirlere anında müdahale edilirse lekeler kurumaz ve çıkarılması güçleşmez. Ocak temizliği bittikten sonra kullanılan temizlik malzemeleri, araç gereçler ortamdaki kaldırılır.

➤ **Bulaşık makineleri**

Yemek hazırlama, pişirme, yeme sırasında kirlenen servis takımları, tencereler, bardaklar vb. kapların yüksek sıcaklıkta yıkandığı ve kurutulduğu elektrikli araçlardır. Bulaşık makinesine kaplar yerleştirilmeden önce içindeki artıklar temizlenmelidir ve bulaşıklar uygun raflara yerleştirilmelidir. Bulaşık makinesinin dış yüzeyi ılık sabunlu veya deterjanlı suyla silinip kurulmalıdır. Arada sırada bulaşık makinesi iç aksamının temizlenmesi için boş çalıştırılmalıdır.

➤ **Mikrodalga fırın**

Yiyeceğin pişmesi için enerjiyi, elektromanyetik mikrodalga alandan alan fırınlardır. Mikrodalga fırınlar boşken çalıştırılmamalıdır. Mikrodalga fırınların temizliği, ılık deterjanlı sabunlu ve duru su ile silinerek yapılmalıdır.

➤ **Davlumbaz**

Davlumbazlar, ızgara ve ocakların üstünde olup buhar ve yağların ilk temas ettiği yerdir. Baca yangınlarının pek çoğu davlumbaz ağzındaki yağların tutuşmasıyla başlar. Hijyen ve yangın açısından temizliği çok önemlidir. Bu yüzden tüm yüzeyler, yumuşak süngerli bir bez ve deterjanlı sıcak suyla silinip ve daha sonra yumuşak bir bezle kurulmalıdır. Yağların filtreye yapışmasını önlemek için filtreyi her 3-4 haftada bir temizlemek gerekmektedir. Filtre, el yada makinede rahatça yıkanabilir. Bu filtre periyodik olarak 6 ayda bir değiştirilmelidir. Temizleme esnasında elektronik bölüme su kaçmaması için kumanda üniteleri hafif nemli bir bezle silinmelidir.

2.3.2. Mutfaktaki Küçük Elektrikli Ev Araçlarının Temizliği

Mutfaklarda kullanılan robot, mini fırın, blender, mikser, tost makineleri, ekmek kızartma makineleri, ekmek yapma makineleri vb. küçük elektrikli ev aletleri yiyeceklerin hazırlanmasını kolaylaştırır. Bu araçlar sayesinde zamandan tasarruf yapılmış olur. Mutfaklarda kullanılan küçük elektrikli ev aletleri her kullanımdan sonra mutlaka temizlenmelidir.

➤ **Robotlar**

Mutfakta kullanılan robotlar, çeşitli aksesuarları ile kesme, kıyma, öğütme, çırpma, karıştırma, ezme ve yoğurma gibi işlemleri yapabilen araçlardır. Robotların temizliğine başlamadan önce işe uygun kıyafet giyilerek temizlikte kullanılacak malzemeler, araç gereçler temizlik yapılacak yere getirilmeli, robotların fişi prizden çekilmelidir. Mutfak robotları kullanıldıktan sonra ayrılabilen parçaları, ılık deterjanlı veya sabunlu suyla ya da bulaşık makinesinde yıkanmalı, durulandıktan sonra kurulmalıdır. Metal aksamları kurulanmazsa paslanabilir. Ayrıca metal aksamları ovucu ve çizici ürünlerle yıkanmamalıdır. Robotların sabit kısımlarına kesinlikle su değmemeli, silinmelidir. Mutfak robotları tezgâh üzerinde sabit bir yerdeyse dış yüzeyleri günlük olarak silinip kurulmalıdır. Kapalı bir yerde depolanıyorsa temizliği bittikten sonra yerine kaldırılmalıdır. Robotların temizliği bittikten sonra kullanılan temizlik malzemeleri, araç gereçler ortamdaki kaldırılır.

Resim 2.6: Mutfak robotu

➤ **Mini-midi fırın**

Mini fırınlar, normal fırınlarla aynı işlevi gören fakat daha az yiyeceği pişiren araçlardır. İç kapasiteleri daha küçük olduğundan daha çok kirlenir. Bu yüzden her kullanımdan sonra temizlenmesi gerekir. Temizlikleri fırınlardaki gibidir.

Resim 2.7: Mini fırının küçük mekânlarda tercih edilmesi

➤ **Blender**

Blender, macun kıvamında yiyeceklerin karıştırma ve çırpma işlerini yapan, ayrıca parçalama ve püre hâline getirmede de kullanılan mutfak aracıdır.

Resim 2.8: Ezme parçalama işi yapan blender

Blender temizlenmeden önce fişi prizden çekilmelidir. Blender temizliğinde güç bölmesi haricindeki parçalar, ılık sabunlu veya deterjanlı suyla yıkanıp kurulanır. Bıçaklar çok kirliyse blender yarısına kadar sıcak suya sokulup çalıştırılabilir. Böylece bıçaklara yapışan kirler daha kolay çıkabilir. Güç bölmesinin nemli bir bezle tozu alınabilir. Temizlendikten sonra yerine kaldırılır.

➤ **Mikser**

Mikser; sıvı veya macun kıvamındaki yiyeceklerin hazırlanmasında gerekli karıştırma ve çırpma işlerini yapan elektrikli bir araçtır.

Resim 2.9: Bulaşık makinesinde da yıkanabilen mikserin çıkabilen parçaları

Mikser temizlenirken fişi prizden çıkarılmalıdır. Mikserin çıkabilen parçaları ılık sabunlu veya deterjanlı suyla yıkanıp durulanmalıdır. Mikserin sabit parçası nemli bezle silinmelidir, kesinlikle su değiştirilmemelidir. Bu aksam su ile temas ederse mikserin motoru bozulur veya kullanan kişiyi elektrik çarpabilir. Mikserin temizliği tamamlandıktan sonra çıkan parçalar kurulanıp mikser yerine kaldırılır.

➤ **Tost makineleri**

Tost makineleri; kızartma, gevretme ve pişirme işlemlerinde kullanılan elektrikli bir aygıttır.

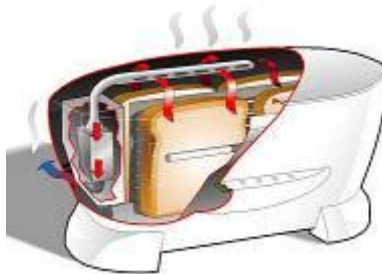

Resim 2.10: Tost makinesi

Tost makineleri temizlenmeden önce fişi prizden çekilmelidir. Tost makineleri her kullanımdan sonra temizlenmelidir. Pişirme plakaları çıkıyorsa çıkarılarak ılık deterjanlı suyla ya da bulaşık makinesinde yıkanmalıdır. Kurumuş ve yapışmış kirler varsa uygun sıvı veya köpük deterjanla yıkanıp durulanmalıdır. Durulanan plakalar kurularak yerlerine takılmalıdır. Tost makinesinin üst yüzeyi, nemli bir bezle silinmeli, suyla temas ettirilmemelidir. Pişirme plakaları çıkmıyorsa temizliği yapılırken iç aksamına su değdirilmemeye dikkat edilerek yapılmalıdır. Temizliği tamamlanan tost makinesi parçaları takılarak yerine kaldırılmalıdır.

➤ **Ekmek kızartma makineleri**

Ekmek kızartma makineleri; ekmek dilimlerini kızartmak ve gevretmek için kullanılan elektrikli bir aygıttır.

Resim 2.11: Ekmek kızartma makinesi

Ekmek kızartma makineleri temizlenmeden önce fişi prizden çekilmelidir. Ekmek kızartma makinesinin dış yüzeyi nemli bir bezle silinip kurulanır. Kırıntı tepsisi çıkarılarak

kırıntılar temizlenir ve kırıntı tepsisi ılık deterjanlı suyla yıkanabilir. Kurulandıktan sonra yerine takılmalıdır. Ekmek kızartma makinelerinin temizliği yapıldıktan sonra mutfaktaki yerine konulmalıdır.

➤ **Ekmek yapma makineleri**

Ekmek yapma makineleri, farklı malzemelerle farklı lezzetlerde ekmek, kek veya pizza hamuru yapabilen elektrikli araçlardır.

Resim 2.12: Ekmek yapma makinesinin iç haznesinin temizliğinin önemi

Ekmek yapma makineleri temizlenirken önce fişi prizden çekilmelidir. Her kullanımdan sonra iç haznesi çıkarılarak ılık deterjanlı suyla yıkanmalıdır. Kurulandıktan sonra yerine takılmalıdır. Dış yüzeyi nemli bezle silinmelidir. Daha sonra kurulmalıdır. Temizliği bittikten sonra yerine kaldırılmalıdır.

2.3.3. Mutfak Pişirme ve Servis Araçlarının Temizliği

Mutfaktaki pişirme araçları, konutta yaşayan bireylerin sağlığını doğrudan (direkt) ilgilendirdiği için temizliğine özen gösterilmelidir. Pişirmede ve serviste kullanılan araçların hijyen ve sanitasyon kurallarına uygun olarak temizlenmesine dikkat edilmelidir. Kullanılan araçların başında tencereler gelir. Tencereler, yiyeceklerin pişirilmesi ve ısıtılmasında kullanılır. Tencere temizliği, yiyecek hijyeni ve sanitasyonu ile ilgili olduğu için dikkat edilmesi gereken bir konudur. Tencereler, paslanmaz çelik, alüminyum, bakır, toprak, teflon veya emaye malzemeden olabilir. Bunun yanı sıra tavalar, basınçlı tencere kaseollerde kullanılan araçlardır. Bu araçların deterjanlı sıcak su ile temizlikleri yapılır durulanır ve kurularak yerleştirilir. Tencere çeşitleri ve tavaların bulaşık makinesinde de uygun programlarla temizlikleri yapılır. Yemek yaparken çelik tencere yandıysa tencerenin yeniden pırl pırl olabilmesi için 1 tatlı kaşığı karbonat ve 1 fincan sirke tencerede kaynatılır. Hem üzerine işleyen kara lekeler çıkar hem de tencere temizlenmiş olur.

Mutfakta kullanılan tabaklar, içine yiyecek koymaya yarayan az derin kaplardır. Tabaklar cam, porselen, seramik malzemeden yapılmış olabilir. Bardaklar sıvı içecekleri içmeye yarayan kaplardır. Cam, porselen ve kristal malzemeden olabilir. Çatal, kaşık ve bıçaklar yiyecekleri parçalara ayırarak ağza götürmeyi sağlayan aletlerdir. Çatal, kaşık ve bıçaklar genelde paslanmaz çelikten yapılmıştır ve temizliğinin buna göre yapılması gerekir. Mutfaklarda gümüşten yapılmış çatal, kaşık, bıçak takımları da bulunabilir. Mutfakta kullanılan servis takımları; tabak (ekmek, çorba, yemek vb.), çatal (meyve, ıstiridye, balık vb.), kaşık (dondurma, çorba vb.), servis paletleri (ceviz, pasta, şeker vb.), bıçak (ekmek, pasta vb.), fincan (kahve, et suyu, çay vb.) gibi parçalardan oluşmuş takımlardır. Servis takımları porselen, çelik veya gümüş malzemeden olabilir. Bunların temizlikleri genellikle deterjanlı sıcak su ile yapılır. Bulaşık makinelerinin uygun programları seçilerek de hijyen ve sanitsyonları sağlanabilir. Gümüş takımların özel kimyasallarla ovularak parlak hâle gelmesi sağlanır. Kristal takımlar da deterjanlı sıcak su ile yıkanıp durulanır ve kurularak yerleştirilir. Bulaşık makinesinde uygun program yoksa çiziklere neden olacağı için burada temizlenmemelidir.

2.3.4. Mutfak Sanitasyonunu Sağlama

Sanitasyon; ortamın hastalık yapan mikroorganizmalardan arındırılması için gerekli işlemleri sağlık ve temizlik kurallarına uygun yapmaktır. Mutfak sanitasyonu konutta yaşayan bireylerin sağlığı açısından oldukça önemli bir konudur.

- Mutfakta yiyeceklerle ilgilenen bireylerin sanitasyonu sağlamak için yapması gerekenler
 - Öncelikle kişisel hijyene dikkat edilmelidir.
 - İşe başlamadan önce uygun kıyafet giymeli ve saçlara bone, kep gibi aksesuarlar takılmalıdır.
 - Eller sürekli yıkanmalı, özellikle çiğ yiyecekler ellendikten sonra eller yıkanıp işe devam edilmelidir.
 - Çiğ et doğrama mutfak araçlarında sebze doğranmamalıdır.
 - Gereken yerlerde ellerle teması kesmek için eldiven kullanılmalıdır.
 - Mutfak tezgâhlarının üzerine oturulmamalı, lavabo ve musluklarda el, yüz yıkanmamalıdır.
 - Açıkta çöp bırakılmamalı, çöpler ağzı kapalı poşetlerde yiyecek hazırlanan yerin dışında bir yerde depolanmalıdır.
 - Mutfakta haşere kontrolü yapılmalı, haşere varsa tedbir alınmalıdır.
 - Yiyecekler hazırlanırken ve temizlik yapılırken mutlaka temiz su kullanılmalıdır.

➤ Mutfak dolaplarını temizleme

Mutfak dolaplarının temizliği yapıldıkları malzemelerin özelliğine göre olmalıdır. Temizliğe başlamadan mutfak dolaplarının içi boşaltılmalı ve işe uygun kıyafet giyilmelidir. Üst dolaplara ulaşabilmek için merdiven veya sandalye temizlik yapılacak yere getirilmelidir.

Dolaplar a şapsa kesinlikle kimyasal maddeler kullanılmamalı, duru suyla veya sabunlu suyla yumuşak bir bezle silinmelidir. Fırça ve sert ovucular kullanılmamalıdır.  unk  a şabın cilasına zarar verebilir. Silindikten sonra mutlaka kurulanmalıdır.

Dolaplar  elikse özel deterjanlarla silinmeli, durulanmalı ve daha sonra kurulanmalıdır. Sert ovucular kullanılmamalıdır.

Dolaplar silindikten sonra kuruması için kapakları bir süre açık bırakılmalıdır. Dolapların içerisine alabileceğinden fazla araç konulmamalıdır. Temizlik bittikten sonra boşaltılan araçlar yerine yerleştirilmelidir.

➤ **Yüzeyleri temizleme**

Mutfakların zemini ve alt dolapla üst dolap arasında kalan bölümü (tezgâh arası) seramik ve fayans kaplıdır. Seramik ve fayans olmasının sebebi estetik görünüşlü, temizliğı kolay, kir tutmayan malzemeler olduğu içindir.

Seramik ve fayansların temizliğinde yerler elektrikli süpürge veya fırçayla süpürülür. Sabunlu veya deterjanlı sıcak su ile silinir veya yıkanır, ılık su ile durulanır, kuru bir bezle kurulanır. Sararmış olanlar, içine çamaşır suyu veya amonyaklı temizleyiciler ilave edilmiş sıcak su ile beyazlatılabilir. Seramik ve fayans temizliğinde tel ovucular kullanılmamalıdır. Yoğun asitli ürünler kullanıldığı takdirde bu yüzeyler aşınır ve matlaşır. Aynı zamanda alkali ve asit içerikli deterjanlar kullanılmamalıdır. Kimyasal tepkime oluşturup zehirleyici etki yaratır.

Mutfak tezg hları temizlenirken yapılmış olduğu malzeme dikkate alınmalıdır. Mutfak tezgâhı granit taşa deterjanlı su ile silinip durulanır. Akrilik tezg hsa % 50 su % 50 çamaşır suyu karıştırılarak silinip durulanır. Laminant tezg hlar ise deterjanlı suyla silinip durulanır. Mutfak sanitasyonu için tezgâh temizliğı çok önemlidir. Tezg h  zeri her kullanımdan sonra mutlaka dezenfektanlarla silinmelidir.

➤ **Mutfak mefruşatını temizleme**

Mutfak mefruşatı; perdeler, dolap raflarına ve fırın, ocak gibi yüzeylerin üzerine örtülen örtüler ve mutfakta kullanılan havlu, bez gibi ürünleri içine alır.

Mutfaktaki perdeler periyodik olarak (en geç iki ayda bir) yıkanmalıdır. Çamaşır makinesinde veya elde yıkanabilir. Perdeler yıkanırken özel üretilmiş deterjanlar kullanılabilir veya sabunlu ılık suda yıkanabilir. Perdeler çok sıcak suda yıkanmamalıdır. Yıkandıktan sonra ütülenip yerine takılmalıdır.

Mutfak  rt leri yıkanırken varsa üzerindeki etiket bilgileri dikkate alınmalıdır. ılık deterjanlı veya sabunlu suyla yıkanıp ütülenir.  t lendikten sonra yerlerine serilir.

Mutfakta kullanılan havlu, bez gibi mefruşatların temizliğine dikkat etmek gerekir. Mutfak sanitasyonu için havlu ve bezlerin temizliğine özen gösterilmelidir. Kullanılan havlu ve bezler kirlendiklerinde dezenfekte edilmelidir. Çeşitli kimyasallar kullanarak yıkanabilir veya kaynatılabilir. Durulandıktan sonra kurutulur ve sıcak ütüyle ütülenir. Mutfakta depolanan yerlerine yerleştirilir.

Resim 2.13: Mutfak mefruşatının ortama canlılık kazandırması

2.4. Banyo-Tuvalet Temizliği ve Düzenlenmesi

Konutun banyo ve tuvalet bölümü, evde yaşayan bireylerin kişisel bakımlarını yaptıkları, temizlendikleri ve gerekli ihtiyaçlarını giderdikleri bölümdür. Banyo, kültürel farklılıklara göre değişik fonksiyonları bulunan bir bölümdür. Terim olarak banyo, vücut temizliğinin yapıldığı, içerisinde küvet veya duş teknesi veya her ikisinin de bulunduğu odadır. Tercihe göre banyolarda klozet ve lavabo gibi banyo ve tuvalet malzemeleri de bulunabilir. Konutların büyük bölümünde yaşanan alanların kısıtlı olmasından dolayı banyo ve klozet aynı oda içerisinde bulunur. Hatta çamaşır makinesi de bu odada bulunmaktadır.

➤ Banyo takımları

El havlusu, ayak havlusu, bornoz, havlu terlik gibi su çeken malzemeden yapılmış ürünlerdir. Banyo takımlarının saklanması için banyoda bir dolap bulunması gerekir. Bu dolabın içersine havluların yedekleri, bornozların yedekleri veya kullanılan bornozlar, kullanım haricindeki zamanlarda havlu terlikler konulabilir. Havlu ve bornozlar yerleştirilirken düzgünce katlanmalı ve üst üste gelecek şekilde yerleştirilmelidir. Havlular katlanırken rulo şeklinde katlanırsa ve öylece yerleştirilirse yerden tasarruf edilir. Ayrıca kişisel bakım ve temizlik ürünleri de bu dolaplara yerleştirilerek odanın düzenli görünmesi sağlanır.

Resim 2.14: Banyo takımları tekstil ürünleri

➤ **Banyoda kullanılan kişisel bakım ürünleri**

Saç kurutma makinesi, tıraş makinesi, epilasyon makinesi, şampuanlar, sabunlar, duş jelleri, banyo köpükleri, banyo lifleri, süngerleri, vücut yağı, vücut kremi, baskül, diş macunu, diş fırçası, kulak temizleme çubuğu vb. ürünlerdir. Kişisel bakım ürünleri banyo mobilyalarının uygun yerlerine depolanır veya yerleştirilir.

Saç kurutma makinesi, tıraş makinesi, epilasyon makinesi gibi elektrikli ürünler temizlenirken fişleri prizden çekilmelidir. Saç kurutma makinesinin ve kordonunun tozu kuru bezle alınabilir. Tıraş makinesinin ve epilasyon makinesinin çıkabilen parçaları yıkanıp kurutulur ve eski yerlerine takılır. Şampuan, sabun, duş jeli, banyo köpükleri, vücut yağı, vücut kremi, kulak temizleme çubuğu vb. ürünler ambalajlı oldukları için nemli bir bezle dış yüzeylerinin tozu alınabilir veya sabunlu suyla yıkanabilir. Kurutularak yerlerine yerleştirilir. Banyo lifleri ve süngerleri her kullanımdan sonra ılık sabunlu su ile yıkanmalıdır. Kurutularak yerlerine kaldırılmalıdır. Diş fırçaları, her kullanımdan sonra yıkanmalı, üzerinde macun artığı kalmamalıdır. Diş fırçaları kapalı ortamlarda saklanmamalıdır çünkü kapalı ortamlarda mikroplar daha kolay ürer. Ayrıca birden çok diş fırçası bir yerde muhafaza ediliyorsa birbirine değmeyecek şekilde ve dik konumda konulmalıdır. Banyoda bulunan baskülün tozu nemli bir bezle alınıp leke kalmaması için kurulanmalıdır.

➤ **Kirli sepetleri**

Plastik, ahşap veya hasırdan yapılmış kirli çamaşırların konulduğu banyo eşyasıdır. Plastik ve ahşap olanların tozu, nemli bir bezle alınıp kurulanır. Ahşap ve hasırdan olan kirli sepetlerinin iç kısımları kumaş kaplıdır. Kumaş kısım, kirli sepetlerinin içine çıkarılabilecek vaziyette yerleştirilmiştir. Kumaş kısım, periyodik olarak sabunlu veya deterjanlı suyla yıkanmalıdır. Yıkanan kumaş, kurutularak yerine takılmalıdır.

Resim 2.15: Plastik kirli sepeti

➤ **Yıkama araçları**

Konutun banyo bölümünde bulunan çamaşır yıkama araçları; otomatik çamaşır makinesi, elde yıkama için plastik leğen ve kovalardır. Otomatik çamaşır makineleri, her kullanımdan sonra (kapağı) bir müddet açık bırakılmalıdır. Amaç çamaşır makinesinin kazanının kurummasını sağlamaktır. Çamaşır makinesinin dış yüzeyi, periyodik olarak silinmelidir. Silme işlemi nemli bir bezle yapılmalı ve kurulanmalıdır. Çamaşır makinesinin üzerinde örtü varsa ılık deterjanlı veya sabunlu suyla yıkanabilir. Kurutulup ütülenip yerine bu şekilde serilmelidir. Elde çamaşır yıkama için kullanılan leğen ve kovalar, her kullanımdan sonra durulanmalı ve kurutulup depolama yerlerine kaldırılmalıdır.

Resim 2.16: Otomatik çamaşır makinesi alırken enerji verimliliğine bakılması

Banyolar göze ne kadar hoş gelir, ne kadar temiz olursa konutta yaşayan bireyler de o derece rahat ve huzurlu olur. Bunun için banyoda kullanılan araç gereçlerin temizliği ve düzeni büyük önem taşır.

➤ **Banyo aksesuarları**

Havluluk, küvet tutamakları, tel süngerlik ve şampuanlıklar, diş fırçalık, klozet fırçalıkları, çöp kovaları, askılıklar, tuvalet kâğıtlıkları, sabunluklar, aplikler, etajerler, aynalar vb.dir. Aksesuarların temizliği yapılırken nemli bir bezle tozları alınır. Yıkanaabilecek malzemeden olanlar, ılık sabunlu suyla yıkanabilir. Apliklerin tozu alınırken ampulün tozunu kuru bir bezle almaya dikkat edilmelidir. Çöp kovalarının tozu alındıktan sonra çöpler boşaltılmalı içine yeni bir çöp poşeti takılmalıdır. Tozu alınan aksesuarlar, tüy bırakmayan bir bezle kurularak parlatılmalıdır. Tuvalet kâğıtlıklarının temizliği bittikten sonra boşsa yeni bir tuvalet kâğıdı takılmalı, sabunluklarda sabun azalmışsa eklenmeli, havluluklardaki havlular kirlendiyse yenisiyle değiştirilmelidir. Aksesuarların temizliği yapılırken üzerinde eşya olan aksesuarların üzerindeki eşyalar, başka bir yere alınır ve temizlik bittikten sonra tekrar eski yerlerine yerleştirilir.

Resim 2.17: Aplikleri temizlerken elektrik tesisatının kapatılması

➤ **Havlu ve gereç dolabı**

Suya, rutubete dayanıklı genellikle plastik, laminant vb. malzemeden yapılmış eşyalardır. Havlu ve gereç dolabının içerisine havlular, bornozlar, kişisel bakım ürünleri gibi banyoda bulunması istenen gereçler konulur. Havlu ve gereç dolabı temizlemeden önce dolabın içi boşaltılır. Nemli bir bezle iç ve dış yüzeyinin tozu alınır. Kuru bir bezle kurutulur. Dolabın içerisinden çıkarılan eşyalar düzgünce yerlerine yerleştirilir. El havluları ve ayak havluları ayrı bölümlere konulur. Havlular rulo yapılarak konulursa daha küçük bölümlere sığabilir. Kullanım sıklığı daha çok olan eşyalar çekmecelerin veya rafların ön taraflarına, daha az kullanılanlar ise arka taraflarına konulur.

Resim 2.18: Havlu ve gereç dolabı

➤ **Lavabo alt dolabı**

Su ve nemden etkilenmeyen malzemeden yapılmış, içerisinde banyoda kullanılan temizlik araç gereçlerinin, çamaşır yıkama araçlarının muhafaza edildiği dolaplardır. Lavabo alt dolabının temizliği nemli bezle yapılır. Temizlenmeden önce içindeki araç gereçler çıkarılır. Dökülmüş veya akmış temizlik malzemeleri varsa ıslatılmış bezle iyice silinerek durulanmalıdır. Dolabın içi ve dışı silindikten sonra kurularak çıkarılan araç gereçler yerlerine yerleştirilir. Çamaşır makinesinin dış yüzeyinin tozu nemli bir bezle alınarak kurulanır.

Resim 2.19: Lavabo alt dolabı

➤ **Sedir (şezlong)**

Banyolarda kullanılan sedir (şezlong), su ve rutubetten etkilenmeyen laminant malzemeden yapılmış, banyo öncesi ve sonrası bireylerin oturarak giyinip soyunmaları, eşyalarını üzerine bırakabilmeleri için gereken banyo gerecidir. Kuru bir bezle veya nemli bir bezle tozu alınabilir. Nemli bezle tozu alındıysa kurulanmalıdır. Banyo kullanıldıktan sonra sedir üzerinde oluşan nem, kuru bir bezle alınmalıdır.

➤ **Küvet**

Banyoda kullanılan sabit üniteler, bireysel temizliğin ve tuvalet gereksiniminin giderilmesi için gerekli temel elemanlardır. Bireyler doğrudan (direkt) temasta buldukları için temizliğin ve hijyenin çok iyi yapılması gerekir.

İnsanların yıkanma gereksinimlerini karşılamak için kullandıkları yerdir. İstenildiği zaman içine su doldurularak yıkanılır. İnsanlar yıkanırken küvete çıplak tenle temas eder. Bu nedenle küvetin hijyen kurallarına uygun olarak temizlenmesi çok önemlidir. Küvet temizlenmeye başlanmadan önce eldiven ve işe uygun kıyafet giyilmelidir. Temizlikte kullanılacak malzemeler ve araç gereçler küvetin yanına getirilmelidir. Gider deliğinde toplanan saç, kıl vb. atıklar alınmalıdır. Duş perdesi varsa kenara çekilir. Su açılarak küvetin yüzeyi ile çevre duvarlar ıslatılır. Uygun temizlik maddesi tüm yüzeye püskürtülür. Temizlik maddesi püskürtülecek cinsten değilse uygun bir kap içerisine konularak fırça veya ovucu süngerle buradan alınarak fayanslar da dâhil olmak üzere tüm yüzeye uygulanır. Temizlik malzemesi uygulanan yüzeyler ovulur ve durulanır. Deterjan kalıntıları su ile birleştiği zaman kaymaya neden olacağından temizlik malzemesi kullanılan yerler bol su ile durulanmalıdır. Durulanan yüzeyler kuru bir bez yardımıyla kurulanır, parlatılır. Eldivenler çıkartılır, son kontroller yapılarak temizlik malzemeleri kaldırılır.

Resim 2.20: Banyo küvetinin genellikle akrilik malzemeden yapılması

➤ **Lavabo**

El, yüz yıkamanın yanı sıra tıraş olmak, makyaj yapmak veya tazelemek amacıyla da kullanılır. Titiz bir şekilde temizlenmeyen lavabo, görünümü ve kullanım rahatlığını etkileyebileceği gibi bazı hastalıkların kişiden kişiye geçmesine de neden olabilir. Temizliğe başlamadan önce işe uygun kıyafet giyilir, eldiven takılır ve temizlikte kullanılacak malzemeler lavabonun yanına getirilir. Lavabo üzerindeki çöpler, gider çevresindeki kıl vb. atıklar alınmalıdır. Aksi takdirde lavabonun tıkanmasına neden olur. Daha sonra lavabo üzerine su akıtılarak ıslanması sağlanır. Temizlik maddesi fis fis içerisindeyse yüzeye püskürtülür değilse uygun bir kaba konularak fırça veya ovucu bir süngerle alınarak lavabo kenarındaki fayanslardan başlanarak etejere, sabunluğa, musluklara varsa lavabo tezgâhına, lavabonun içine, dışına ve alt kısmına ovularak uygulanır. Tüm yüzey temiz suda yıkanmış ve sıkılmış bir bez veya süngerle durulanır. Temiz ve kuru bir bezle kurulanır, parlatılacak kısımlar parlatılır. Eldivenler çıkarılarak son kontroller yapılır. Kullanılan temizlik malzemeleri ve araç gereçler yerlerine kaldırılır.

Resim 2.21: Banyo lavabosu ve tezgâhı

➤ **Klozet**

Seramik malzemeden yapılmış oturularak kullanılan tuvalet taşıdır. Klozet kapak ve oturulan olmak üzere iki bölümden oluşur. Klozet üzerinde taharet borusu bulunur. Bu boruya gelen suyun gelmesini sağlayan vana, klozetin arkasına gelen duvardadır. Klozetin üst kısmında ya da duvarın arkasına monte edilmiş olan rezervuar, su deposudur. Rezervuardaki su klozet içerisine boşaltılarak atıkların kanalizasyona gitmesi sağlanır.

Klozet temizliğine başlamadan eldiven ve işe uygun kıyafet giyilir. Temizlikte kullanılacak malzemeler ve araç gereçler klozetin yanına getirilir. Rezervuar kolu çekilerek veya basa basılarak klozete yeterince su akıtılır. Klozet kapağı ve oturağı kaldırılır. Klozet temizleme maddesi, klozetin iç yüzeyinin üst kısmından başlanarak klozetin içine dökülür. Temizlik maddesinin etkili olabilmesi için klozet kapağı kapatılır ve bir süre beklenir. Rezervuarın üst kısmından başlayıp klozetin içi ve dışındaki tüm yüzeyler dezenfektanla nemlendirilmiş bezle silinir. Klozetin iç yüzeyinin üst kısmından başlanarak klozetin dip

kısmına kadar içi fırçalanır. Fırça yüzeyin şekline uygun olarak hareket ettirilmelidir. Klozet iç yüzeyinin en üst kısmındaki kıvrımın altı ve klozetin dip kısmı daha dikkatli fırçalanmalıdır. Rezervuar kolu çekilerek veya basa basılarak klozete yeterince su akıtılır. Klozet taşının üst kısmı dezenfektanlı suda ıslatılmış nemli bir bezle silinir. Gerekirse koku giderici veya koku verici yerleştirilir. Klozet temizliğinde kullanılan araç gereçler başka temizlik işlerinde kullanılmamalıdır. Eğer kullanılırsa mikropların yayılmasına neden olur. Eldivenler çıkarılır, son kontroller yapılır. Temizlik malzemeleri ve araç gereçler yerlerine kaldırılır.

➤ **Duş kabini**

Duş kullanırken suyun etrafa sıçramasını önlemek amacıyla küvete veya duş teknesine monte edilen malzemedir. Temizliğe başlamadan işe uygun kıyafet giyilir ve eldiven takılır. Temizlik malzemeleri ve araç gereçleri duşa kabinin yanına getirilir. Temizliği yapılırken nemli bir bezle silinip kurulur. Kurulanmazsa üzerinde su lekeleri kalabilir. Her banyodan sonra bir çek sil ile suyu alınır su ve kireç lekeleri kalmaz. Kalıcı kireç lekelerinin temizliği, kireç çözücü temizlik malzemesi kullanılarak yapılır. Eldivenler çıkarılır. Temizlik malzemeleri ve araç gereçler yerlerine konur.

Resim 2.22: Duş kabiniinde su lekesinin temizliğinin önemi

➤ **Jakuzi**

Jakuzi, en az bir motor aracılığı ile uygun boyut ve dizayndaki küvetlere monte edilen, su kanalları (jetler) ile küvetin içine su veya hava püskürten bir sistemdir. Temizliğine başlamadan önce işe uygun kıyafet giyilir ve eldiven takılır. Temizlik malzemeleri ve araç gereçleri jakuzinin yanına getirilir. Jakuzilerin temizliği özel jakuzi paneli temizleme deterjanıyla yapılabilir. Temizliğe başlamadan önce küvet veya duş teknesi üzerindeki su borularının içine yerleşmiş sabun, vücut atıkları, kirler su ile arındırılır. Daha sonra özel deterjanıyla ovulur, durulanır. Başak bir temizleme yöntemi ise jakuzi sıcak su ile doldurulur, içine iki çay kaşığı bulaşık makinesi deterjanı ve yarım bardak çamaşır suyu

eklenir. Jakuzi 2 dakika boyunca çalıştırılıp suyu boşaltılır. Jakuzi tekrar soğuk su ile doldurulup 5 dakika boyunca çalıştırılır ve bu su da boşaltılır. Eldivenler çıkarılır. Temizlik malzemeleri ve araç gereçler yerlerine konulur.

Resim 2.23: İçersinde özel tertibatları olan jakuzi

➤ **Sauna**

Sauna kuru ve sıcak hava üretilen, ahşaptan yapılmış bir çeşit hava banyosu olarak tanımlanabilir. Saunalar, ahşap malzemeden yapılır. Dış yüzeyi korumalı özel bir vernikle kaplı olduğundan ısıdan ve nemden etkilenmez. Temizliği yapılırken ılık sabunlu su kullanılabilir. Buhar sıcak olduğu için bakteri ve mikroorganizmaların üremesi sauna ortamlarında daha zordur. Bu yüzden çok detaylı bir temizlik yapılmasına gerek yoktur. Sauna mobilyaları ılık sabunlu su ile silindikten sonra kayma vb. kazaları önlemek amacıyla mutlaka durulanmalıdır.

Resim 2.24: Saunanın temizliğinin kaza oluşumunu önlemesi

2.5. Evin Diğer Bölümlerinin Temizliği ve Düzenlenmesi

Evin yatak odaları, genel alanları ve mutfak haricinde hol, teras ve balkon, antre, bahçe, kiler, merdiven, asansör gibi diğer bölümleri de mevcuttur. Evin diğer bölümleri temizlenirken o bölümün yüzeyindeki malzemeye, mobilyaların ham maddesine, aksesuarların özelliklerine göre temizlik yöntemi seçilerek yapılmalıdır.

Konutun diğer bölümleri temizlenmeden önce her mekânda olduğu gibi havalandırılması gerekir. Havalandırma kapı ve pencereler açılarak yapılabilir. Konutun yaşanılan yerlerinin sağlıklı olması için iyi havalandırılması unutulmamalıdır. Mobilyaların tozunu almadan önce yüzeyin cinsine uygun toz alma metodu seçilmelidir. Konutun teras, balkon ve bahçe bölümündeki masa, sandalye, sehpa, bank gibi mobilyaların nemli bez, fırça vb. araçlarla tozları alınır. Tozu alınan mobilyalar yumuşak, tüy bırakmayan kuru bir bezle bir daha silinerek su lekesi kalmaması için kurulanır. Aynı şekilde antredeki palto, manto, şapka, ayakkabı, terlik vb. eşyaları saklamaya yarayan antre mobilyasının da tozu alınır ve kurulanır. Konutun içinde bulunan merdivenlerin korkuluk veya trabzan kısımlarının da tozu alınmalıdır. Bu kısımlar ahşapsa nemli bir bezle silinir ve kurulanır, demirse kuru bir bezle tozu alınabilir. Konutun kiler bölümündeki rafların da tozunun alınması gerekir. Bu işlem de nemli bir bezle silinip kurularak yapılır.

Konutun diğer bölümlerindeki aksesuarların tozlarının alınması unutulmamalıdır. Holdeki veya antredeki aynaların tozu alınırken kirlilik derecesine göre temizleyici deterjanlar ile hazırlanmış solüsyon veya su ile silinebilir. Hazır püskürtülerek kullanılan temizleyiciler de kullanılabilir. Temiz su ile durulanır. Tüysüz bir bezle kurutulur. Güderi ile parlatılabildiği gibi kâğıt havlu ile de parlatma işlemi yapılabilir.

Holde veya antre duvarlarında asılmış tablolar varsa bunlarında ahşap kısımlarının tozu nemli bir bezle alınmalı ve kurulanmalıdır. Toz alınırken tabloların veya resimlerin üzerine su değmemesine dikkat edilmelidir. Çünkü yapılarını ve görüntülerini bozabilir.

Konutun diğer bölümlerinde bulunan avize, lambader (Yüksek ayaklı ve yere konulan aydınlatma araçlarıdır.), bahçe lambası gibi aydınlatma araçlarının da tozu alınmalıdır. Aydınlatma araçlarının tozunu almadan önce, elektrik ile bağlantılarının kesilmesi gerekir. Lambaderlerin tozu ayağının cinsine göre kuru veya nemli bezle yapılmalıdır. Ampulünün tozu kuru bezle yapılmalıdır. Kablosunun tozu nemli bezle priz ve fişin tozu kuru bezle alınır. Avizelerin ve bahçe lambalarının tozu alınmadan önce, toz alınacak mekâna merdiven getirilmeli ve dikkatli olunarak tozu alınmalıdır. Ampullerin tozu kuru alınmalı, aydınlatma aracının diğer parçalarının malzemesine göre kuru veya nemli toz alınmalıdır.

Konutun balkon, teras ve bahçe bölümlerindeki süs bitkileri ve saksı bitkilerinin bakımının ve temizliğinin de yapılması gerekir. Bitkilerin içinde bulunduğu kap, saksı gibi eşyalar silinmeli veya yıkanmalıdır. Periyodik olarak bitkinin toprağı havalandırılmalıdır. Bitkilerin içine konulduğu kabın veya saksının altında akan suyu tutabilecek başka bir kap daha bulunmalıdır ve bu kabın günlük olarak suyunun dökülüp yıkanması gerekir.

Yüzeylerin temizliği yapılırken kullanılacak temizlik metodu yüzeyin ham maddesine göre seçilmelidir. Konutun hol, antre, teras ve balkon bölümlerinin yüzeyi seramik veya fayans kaplı olabilir. Seramik ve fayans yüzeylerin temizliği yapılırken öncelikle toz bezi, fırça veya elektrik süpürgesiyle toz vb. kirler alınır. Temizleyici deterjanla hazırlanmış solüsyonla paspaslanır. Kirlilik durumuna göre sıvı veya toz ovucularla ovulabilir. Temiz su ile ıslak paspaslama yapılır. Daha sonra kuru bir bezle su lekesi kalmaması için kurutulur.

Konutun merdiven kısımları veya barbekünün ön kısmı mermer olabilir. Mermer yüzeyler de temizlenirken öncelikle yüzeydeki tozlar alınır, çöp vb. toplanır. Deterjanla hazırlanmış solüsyonla ıslak paspaslama yapılır. Duru su ile silinir, kuru bir bezle kurulanır.

Konutun hol ve antre bölümlerinin yüzeyi ahşap kaplı olabilir. Önce elektrik süpürgesiyle süpürülür, yüzey kuruya yakın nemli bir bezle silinir. Kuru bir bezle kurutulur.

Konutun diğer bölümlerinde halı, kilim vb. ürünler yüzeyde mevcutsa öncelikle elektrik süpürgesi ile süpürülür. Halılar halı şampuanıyla silinebilir. Kilimler çok kirliyse ılık deterjanlı suyla yıkanıp kurutulur.

Hol kısmının temizliği tamamlandıktan sonra tozu alınan tablolar yerine asılır, yerinden çıkarılmadıysa düzeltilir. Yüzeyde halı, kilim vb. eşyalar varsa yerlerine serilir. Teras/balkon bölümünde tozu alınan mobilyalar ve aksesuarlar eski yerlerine yerleştirilir. Toz alırken antre mobilyasının içi ve rafları boşaltılıp uygun bir yere konur. Toz alma işlemi bittikten sonra eşyalar tekrar eski yerlerine yerleştirilir. Antrede lambader varsa tozu alındıktan sonra fişi prize takılıp yerine yerleştirilir.

Konutun diğer bölümlerinde temizlik tamamlandıktan sonra temizlik için kaldırılan, yeri değiştirilen eşyalar eski yerlerine düzenli bir şekilde yerleştirilir.

Konutun diğer bölümlerinin temizliği kurallara uygun olarak yapıldığını anlamak için temizlenen yerler gözden geçirilir. Eşyaların yerlerine yerleştirilip yerleştirilmediği kontrol edilir. İstenilen temizlik elde edilmiş ise temizlikte kullanılan malzemeler ve araç gereçler muhafaza edildikleri bölüme kaldırılmalıdır.

2.5.1. Depolama Alanları

Depolama alanlarının temizliği yiyecek hijyeni açısından önemlidir. Mutfaktaki raflar ve çekmeceler düzenli olarak silinmelidir. Çabuk bozulabilecek yiyecekler soğutucuya kaldırılmalıdır. Bunu sağlamak için buzdolabı temizliği düzenli aralıklarla yapılmalıdır.

Resim 2.25: Duvara monteli depolama alanı

Kuru gıdalar güneş almayan, nemsiz ortamlarda ve kapalı kaplarda saklanmalıdır. Depolama alanları sık sık kontrol edilmeli, bozulan yiyecekler atılmalıdır. Depolama alanlarına çiğ ve pişmiş yiyecekler yan yana konulmamalıdır. Depolama alanlarının haşere kontrolü yapılmalı, böyle bir durum varsa hemen ilaçlanmalıdır. Depolama alanlarındaki raflar ve çekmeceler ılık deterjanlı suyla silinip kurulanmalıdır. Kesinlikle ıslak bırakılmamalıdır. Çünkü nem birçok bakteri için üreme ortamı oluşturur. Depolama alanlarının zemini de deterjanlı suyla silinir veya paspaslanır. Silindikten veya paspaslandıktan sonra mutlaka kurutulmalıdır. Eğer depolama alanı duvara monteli ise buraya asılan araçların tozu günlük olarak alınmalıdır.

2.5.2. Hol

Hol, konutun bütün kapılarının açıldığı yerdir. Konuttaki bireylerin sürekli geçiş alanıdır. Konutun hol bölümünün zemini ahşap, fayans veya seramik kaplı olabilir.

2.5.3. Teras ve Balkon

Teras, bir yapının yer seviyesinden yüksek, kullanılabilir dış alanı olarak tanımlanabilir. Terasların görünüm ve özellikleri birçok şekilde olabilmesine rağmen teraslar bir evin balkonundan daha genişçe üstü açık olan bölümleridir. Terasların kullanım alanları oldukça çeşitlidir. Teraslar, küçük çapta bahçecilik yapmak için tasarlanabilir. Konutun teras bölümünde koltuk, masa sandalye, sehpa gibi mobilyalar ile barbekü bulunabilir. Terasın zemini fayans veya seramik kaplı olabilir.

Resim 2.26: Konutun teras bölümü

Balkon, yapılarda dış duvar seviyesinin önünde, genellikle üstü de açık olan bölümdür. Balkonlara bir kapı aracılığıyla geçiş sağlanır.

Balkon büyüklükleri ve şekilleri kültürden kültüre, binadan binaya değişir. Balkonlar oturmak, yemek yemek, çamaşır asmak gibi işler için kullanılır. Konutun balkon bölümünde masa, sandalye, süs bitkileri gibi eşyalar ve barbekü bulunabilir. Balkonun zemini fayans veya seramik kaplı olabilir.

Resim 2.27: Konutun balkon bölümü

2.5.4. Antre

Antre konutun giriş kısmıdır. Kapı açıldığında ilk görünen yer olduğu için sürekli düzenli ve temiz tutulması gerekir. Antrede palto, pardösü, manto, şapka, ayakkabı, terlik vb. eşyalarla şemsiye, baston gibi araçları saklamaya yarayan mobilya ve ayna bulunabilir. Antrenin zemini seramik, fayans veya ahşap olabilir.

Resim 2.28: Konutun antre bölümü

2.5.5. Bahçe

Konutun çiçek ve ağaç yetiştirilen yerine bahçe denir. Konutun bahçeye açılan bir kapısı veya balkonunun bahçeye açılan bir kapısı vardır. Bahçede yetiştirilen bitkilerin, çiçeklerin ve ağaçların bakımının periyodik olarak yapılması gerekir. Konutun bahçe bölümünde masa, sandalye, koltuk, sehpa, bank gibi mobilyalar bulunabilir.

Resim 2.29: Peyzajı yapılmış bahçenin görünümü

2.5.6. Diğer

➤ Kiler

Konuttaki kilerin amacı kuru yiyecekleri nemden ve kemirgen hayvanlardan korumaktır. Günümüz konutlarında ankastre ürünlerin kullanıldığı, geniş dolaplara sahip modern mutfakların çıkması ile kiler geleneği yavaş yavaş kalkmaktadır. Fakat birçok evde değerlendirilmesi imkânsız alanlar bir kapı ile bölünerek kiler olarak kullanılır.

Resim 2.30: Depolama alanlarından kiler

➤ **Merdiven**

Konutta iki katı birbirine bağlayan yatay, dikey ya da dairesel biçimde olan yapılardır. Konutta kullanılan merdivenlerde güvenliği sağlamak amacıyla yanlarda korkuluk ya da trabzan adı verilen destekler kullanılır. Korkuluk veya trabzanlar, ahşap veya demir malzemeden olabilir. Merdivenler de ahşap veya mermer malzemeden olabilir.

Resim 2.31: Merdivenlerde ahşap, metal gibi sert yer döşemelerinin tercih edilmesi

UYGULAMA FAALİYETİ

Mutfaktaki kirli çelik tencereyi temizlemekle görevlendirildiniz. Yapacağınız temizlik işleminin kurallara uygun olması için gerekli sırayı izleyerek yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İşe uygun kıyafet giyiniz.	➤ Rahat çalışma imkânı veren (çok dar veya bol olmayan) yıkanmaya, ütülenmeye elverişli ve ter emici özelliği olan kumaşlar seçiniz.
➤ Temizlikte kullanılacak malzemeleri belirleyiniz.	➤ Çamaşır suyu ve ovucular gerekiyorsa kullanabilirsiniz.
➤ Çelik tencere temizliği için sabunlu veya hafif deterjanlı su hazırlayınız.	➤ Ilık su ile tencere yıkanırca daha güzel sonuçlar alabilirsiniz.
➤ Çelik tencerenin dibinde yanık varsa hafif deterjanlı (karbonatlı), sodalı veya amonyaklı su koyarak yıkayınız.	➤ Çelik tenceredeki yanıklar için konulan maddelerle tencereyi bir süre bekletirseniz daha etkili sonuç alabilirsiniz.
➤ Tencereyi yıkadıktan sonra durulayınız.	➤ Yıkama ve durulama işlemini bulaşık makinesinde de yapabilirsiniz.
➤ Tencereyi duruladıktan sonra temiz bir bezle kurulayınız.	➤ Kurulama bezini kullanırken su lekesi kalmamasını istiyorsanız kurulama bezinin kuru olmasına dikkat etmelisiniz.
➤ Yıkama, durulama, kurulama işlemleri bittikten sonra tencereleri yerine kaldırınız.	➤ Tencereleri mutfak dolaplarına yerleştirirken daha kolay alabilmek için alt dolaplara yerleştirebilirsiniz.
➤ Temizlikte kullanılan malzemeleri, araç gereçleri yerlerine kaldırınız.	➤ Planlı ve organize çalışabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Kütüphane rafları bezle silinir ve kurulanır. Eğer kurulanmazsa bırakabilir.
2. Mutfaktaki büyük elektrikli araçlar yiyecekleri,, yarar.
3. Mikserin çıkabilen parçaları ılık veya suyla yıkanıp durulanmalıdır.
4. Teras zemini veya kaplı olabilir.
5. Avizelerin ve bahçe lambalarının tozu alınmadan önce toz alınacak mekâna getirilmeli ve dikkatli olunarak tozu alınmalıdır.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

6. Aşağıdakilerden hangisi aydınlatma araçlarının içindeki ampulün tozu alınırken kullanılacak bezdir?
A) Nemli bez
B) Islak bez
C) Güderi ile
D) Kuru bez
7. Yatak odasındaki yatakların alt üst edilmesindeki amaç aşağıdakilerden hangisidir?
A) Tozunu almak
B) Temizlemek
C) Havalandırmak
D) Silkelemek
8. Aşağıdakilerden hangisi yastığın yatağa nasıl yerleştirileceğini belirten ifadedir?
A) Yatağı ortalayacak şekilde
B) Yastık sola dayalı
C) Yastık genişgüzel konulmalı
D) Yastık sağa dayalı

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () El havluları ve ayak havluları aynı bölümlere konulur.
2. () Deterjan kalıntıları su ile birleştiği zaman kaymaya neden olacağından temizlik malzemesi kullanılan yerler bol su ile durulanmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Uygulamalı Test”e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Yaşadığınız konutun mutfağındaki fırını sanitasyon ve hijyen kurallarına uygun şekilde ve aşağıdaki ölçütleri dikkate alarak temizleyiniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Uygulamalı test sonunda aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak öğrendiklerinizi kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. İşe uygun kıyafet giydiniz mi?		
2. Temizlikte kullanılacak malzemeleri, araç gereçleri fırının yanına getirdiniz mi?		
3. Fırını temizlemeye başlamadan önce fişini prizden çektiniz mi?		
4. Fırının soğumasını beklediniz mi?		
5. Fırını temizlemek için özel üretilmiş köpüklü sıvı temizlik maddesi veya ılık sabunlu, deterjanlı su hazırladınız mı?		
6. Fırının kirlerinden arınana kadar içini ve dışını sildiniz mi?		
7. Fırının içi ve dışı çok yağlıysa ılık sodalı suda bekletip sildiniz mi?		
8. Fırının içinde kalın bir yağ tabakası varsa yemek sodasına biraz su ekleyerek cam aksamını macun kıvamına getirerek sildiniz mi?		
9. Fırının ve rezistans düzeneğini sıcakken silmemeye dikkat ettiniz mi?		
10. Fırının silinen yerlerini nemli bir bezle duruladınız mı?		
11. Fırının içini ve dışını toz bırakmayan kuru bir bezle kuruladınız mı?		
12. Fırını yiyeceklerin düzgün pişmesi için düz bir zemine yerleştirdiniz mi?		

13. Temizlikte kullandığınız malzeme, araç gereçleri yerine kaldırdınız mı?		
--	--	--

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Temizlik, bir yüzeyin kir,, leke ve istenmeyen arındırılması işlemidir.
2. Elektrik süpürgesinin fişi çıkışa yakın prize takılmalıdır. Çünkü süpürme, kaza riski
3. Ocaktaki gereksiz kirleri ve lekeleri önlemek için tencereler gereğinden fazla ve kaynadıktan sonra kısılmalıdır.
4. Tablo veya resimlerin tozu alınırken ve bozulmaması için üzerlerine su değmemesine dikkat edilmelidir.
5. Konutun diğer bölümleri; hol,, balkon, ve bahçedir.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

6. Aşağıdakilerden hangisi yatak odalarını temizlemeye başlamadan önce ilk yapılması gereken işlemi ifade eder?
A.) Toz almak
B.) Paspas yapmak
C.) Havalandırmak
D.) Süpürmek
7. Aşağıdakilerden hangisi toz alınan bezler kirlendiğinde bezleri en doğru temizleme metodudur?
A) Kovadaki su içerisinde
B) Akan su altında
C) Sadece silkelenmeli
D) Çamaşır makinesinde
8. Buzdolabında buz kalınlığı kaç cm'ye ulaştığında çözdürülüp temizlenmelidir?
A) 0,5 cm
B) 1 cm
C) 0,7 cm
D) 0,7 cm

9. Aşağıdakilerden hangisi banyoda kullanılan kişisel bakım ürünlerinden değildir?
- A) Baskül
 - B) Çamaşır makinesi
 - C) Kulak temizleme çubuğu
 - D) Diş fırçası
10. Klozet temizlenirken temizlik maddesi döküldükten sonra kapağın kapatılıp bir süre bekletilmesi neden gereklidir?
- A) Diğer işleri yapabilmek için
 - B) Kokmaması için
 - C) Güzel görünmesi için
 - D) Temizlik maddesinin etkili olması için

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	kimyasal
2	osmolojik
3	olağanüstü
4	artık nesnelere
5	aşağıya, dışarıya
6	D
7	Y
8	D
9	D
10	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	nemli, ıslak
2	pişirmeye, saklamaya, hazırlamaya
3	sabunlu, deterjanlı
4	fayans, seramik
5	merdiven
6	D
7	D
8	A
9	Yanlış
10	Doğru

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	çöp, kokulardan
2	kolaylaşır, azalır
3	doldurulmamış, altı
4	yapılarının, gö

	rüntülerinin
5	teras, antre
6	C
7	B
8	A
9	B
10	D

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- İNAL Serap, Nilüfer MUMCULAR, **Kat Hizmetleri 1**, Publisher Yorum Matbaası, Ankara, 1995.
- İNAL Serap, Nilüfer MUMCULAR, **Kat Hizmetleri 2**, Publisher Yorum Matbaası, Ankara, 1995.
- İNAL Serap, Nilüfer MUMCULAR, **Kat Hizmetleri 3**, Publisher Yorum Matbaası, Ankara, 1995.
- İNAL Serap, Nilüfer MUMCULAR, **Kat Hizmetleri 4**, Publisher Yorum Matbaası, Ankara, 1996.
- **Ev İdaresi 2. Sınıf**, Murat Açık Öğretim Yayınları, Ankara, 2008.

KAYNAKÇA

- GÖREN Ayşe, **Yüzey Temizliği**, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, METGE-Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi, Ankara, 2000.
- HASDEMİR Günay, **Genel Alanlar Temizliği**, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, METGE-Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi, Ankara, 2000.
- İNAL Serap, Nilüfer MUMCULAR, **Kat Hizmetleri 1**, Publisher Yorum Matbaası, Ankara, 1995.
- İNAL Serap, Nilüfer MUMCULAR, **Kat Hizmetleri 2**, Publisher Yorum Matbaası, Ankara, 1995.
- İNAL Serap, Nilüfer MUMCULAR, **Kat Hizmetleri 3**, Publisher Yorum Matbaası, Ankara, 1995.
- İNAL Serap, Nilüfer MUMCULAR, **Kat Hizmetleri 4**, Publisher Yorum Matbaası, Ankara, 1996.
- JONES Ursula, **Kat Hizmetleri ve Ön Büro**, Ajans-Türk Matbaası, Ankara, 1995.
- NAZİK Hamil M., Hüsne DEMİREL, Aybala DEMİRCİ, Nağme ŞİRVAN BORAN, **Kat Hizmetleri 1**, Yapa Yayınları, İstanbul, 2002.
- ŞAFAK Şükran, **Kurumlarda Ev İdaresi**, Damla Matbaacılık, Ankara, 1997.
- **Ev İdaresi 2. Sınıf**, Murat Açık Öğretim Yayınları, Ankara, 2008.